

NORSK-ESTISK KULTURNYTT

Tidsskrift for Estlands-interesserte. Utgitt av Norsk-estisk kulturlag (Norra-eesti kultuuriühing), adr. på baksida. Opplag 1.200. Årsabonnement kr 100. Redaktør: Turid Farbregd, Granvågen 14 A 36, SF - 00270 Helsingfors, Finland. Tlf. (095-358-0-) 477 1 488. Grafisk utforming: Trond Trosterud. Redaksjonen avslutta 11.5.92. Frist for stoff til neste nummer 18.8.92. I samarbeid med Estlandsforeninga i Rogaland og Baltikumkomiteén i Trondheim går bladet også til medlemmene deira.

Foto: T.Farbregd

ESTISKE DELTAKARAR PÅ BJØRNSON-FESTIVALEN I MOLDE 5.-11. JULI

Molde fyller 250 år og arrangerer den første Bjørnson-festivalen. Festivalsjef **Knut Ødegård** har lagt opp til foredrag, forfattarkvelder osv. Det er venta deltakarar frå heile Norden i tillegg til at Noreg sjølv stiller sterkt med namn som **Haldis Moren Vesaas**, **Edvard Hoem**, **Herbjørg Wassmo**, **Dag Solstad**, **Anne Karin Elstad**, **Jan Erik Vold** og andre.

I omtalen i Dagbladet 10. april heiter det: "Jaan Kross, estlenderen som med økende

tyngde nevnes som potensiell Nobelprisvinner, er den mest kjente internasjonale gjesten."

På fotografiet ser me Jaan Kross saman med lyrikar-kona si, **Ellen Nii**, som også kjem til Molde. Spannande blir det å høyra foredraget til den estiske litteraturforskarer **Hilve Rebane** om Bjørnson og Estland.

Me minner om at to bøker av Jaan Kross er å få på norsk. Det er romanen Keisarens galning (1986) og samlinga Skrubbsår og andre noveller (1991).

EESTI RIIGIKEEL ON EESTI KEEL ESTLANDS RIKSSPRÅK ER DET ESTISKE SPRÅKET

står det i paragraf seks i det grunnlovsforslaget som i slutten av mars vart framlagt, og som folket med det første skal røysta over. Lova er inndelt i femten kapittel med til saman 170 paragrafar, så det er litt å setja seg inn i.

Det har vore ein seig prosess å få ferdig lover av noko slag. Utkast har vore presenterte og forkasta. Ein lei barnesjukdom i det som skal bli eit demokratisk riksstyre, er det at vedtak raskt blir omgjorde. Sett på spissen: Det som har fleirtal den eine dagen kan bli forkasta ved ny røysting neste dag.

Eksilestarar i mange land er opprørde etter at nasjonalforsamlinga vedtok ei vallov som avgrensar røysteretten til å gjelda for estiske statsborgarar som er fast busette innanfor Estlands grenser. Somme av dei som sat i salen og røysta for vedtaket har sidan gått ut og påstått at resultatet var eit "arbeidshell". Eksilestisk presse har vore meir enn beisk i om-talen.

Ein organisasjonskomite for grunnlovs-røystinga er oppretta med 30 medlemmer. Lokale valnemnder skal 25. mai ha klare listene over røysteføre personar i kvar krins. Og det er godt å vera føre var, så også eksilestarane skal registrerast i tilfelle nasjonalforsamlinga gjer om att vedtaket sitt.

LOV OM STATSBOGARSKAP

vart vedteken 26. februar. Eit prinsipielt vedtak om å gjeninnføra lova frå 1938 var gjort 6. november. No vart det også vedteke detaljar for iverksetjinga. Dei som var estiske statsborgarar 16. juni 1940, og etterkomarane deira, får automatisk statsborgarskap. Utlendingar må ha budd fast i landet i to år før dei kan søkja. Eit stridspunkt var datoen dette skulle reknast frå. Mange såg 20. august 1991 som det beste, men til slutt vart det gjort vedtak om 30. mars 1990.

Eit vilkår for å få søknaden innvilga, er at ein lovar Estland truska og at ein kan estisk, men det blir ikkje stilt strenge krav til språkkunnskapane. Kjennskap til 1.500 estiske ord skulle vel dei fleste greia å skaffa seg om dei legg godviljen til. Ettersom lova føreset ei prøvetid på eit år, ser det ut til at ein svært stor del av dei som bur i Estland er utan røysterett dersom det blir halde val i år. Kanskje vil omkring 10% av dei røysteføre vera ikkje-estiar.

DEI TO VIKTIGASTE SAKENE FOR ESTLAND NO ER

1. Pengereformen som kan skje kva tid som helst etter midten av mai. Til den tid skal folk ha registrert seg ved lokale vekselekontor. Alle fastbuande har rett til å veksla pengar anten dei har statsborgarrett eller ikkje.

2. Å bli kvitt dei russiske troppestyrkane som er stasjonerte ulike stader i landet. Dette veit estarane at dei ikkje kan greia aleine, og derfor set dei alle krefter inn på å få omverda til å innsjå at det er eit internasjonalt problem. Det skulle ikkje vera vanskeleg å fatta at når Estland som suveren stat ikkje vil ha framande troppar på området sitt, så er Russland skyldig til å dra ut militærveldingane sine snarast råd.

EIT SPØRSMÅL OG EIT SVAR

Sverre B. Bendiksen:

HVORDAN KAN VI HJELPE ESTLAND?

Da estisk selvstendighet ble gjenopprettet, måtte hovedmålsettingen for støtte utenfra naturlig nok bli en annen enn tidligere. De magiske ordene nå er gjenoppbygging, demokratiutvikling og kompetanseoverføring.

De baltiske landene øversvømmes av hjelpere. Balterne er dannede mennesker som takker høflig uten å la det komme fram om nettopp den typen hjelp var ønsket. Før vi sender av gårde en trailer med alt vi finner av bortsatte ting på loftet og i kjelleren, bør vi være sikre på at det fins et behov og at vi har gode nok kanaler til å få sendingen fram.

Vi må spørre oss selv: Vil Estland være tjent med gaven vår? Eller er landet blitt en dumpingplass for gammelt skrot? Hvordan skal esterne etter hvert kunne hevde seg i den kapitalistiske verden når tekniske og andre hjelpemidler er hentet fra den kapitalistiske verdens skraphaug?

Hjelpen må bestå av noe Estland har et vitalt behov for samtidig som landet er uten muligheter til å skaffe seg dette selv. Selv med dette som retningslinje er behovene enorme.

La det være sagt: Akkurat nå er det kvantitativt sett ikke mangel på matvarer i landet. Men det er feilernæring. For prisen er det store problemet. Barnefamilier, pensjonister og arbeidsløse lever ofte under eksistensminimum.

Det kan bli en alvorlig mangel på mat til

vinteren dersom jordbruket mangler drivstoff, teknisk utrustning, frø, såkorn osv. Tradisjonelt er det viktig for bybefolkningen å ha slektninger på landet som de kan moita jordbruksvarer fra. Mange har også en liten parsell og driver matauke i helgene fra våren av og utover til avlingen er høstet (NB Denne virksomheten er også avhengig av drivstoff og transport!).

Matvareknapphet vil først og fremst komme til å gå ut over den russiske del av befolkningen, de som ikke har røtter i estisk landsbygd. Det ligger alvorlige realiteter i estiske politikeres bekymring for hvordan situasjonen skal takles med økende antall arbeidsløse sultne russere som gjennom den nye estiske lovgivningen står uten statsborgerens rettigheter, spesielt i den nordøstlige del av landet og i hovedstaden Tallinn.

Noe annet som de baltiske land oversvømmes av, er representasjonspersoner og delegasjoner som kommer på besøk. De er en sann landeplage. De krever enorme ressurser i form av oppmerksomhet og omkostninger, for de skal på død og liv treffe de høyeste og mest sentrale personene på alle felter. Selvfølelsen vokser når de kan bo og spise gratis på de beste hotellene og de fineste restaurantene.

For esterne er gjestfrie mennesker. Hvem har ikke hørt nordmenn hjemvendt fra besøk i Estland som har skrytt av hvordan det estiske vertskapet spanderte mangeretters lunsj med drikkevarer til - "og alt sammen kostet bare hundre kroner!" Det vil faktisk si et par tusen rubler som tilsvare en månedslønn i Estland! Da kan vi spørre den skrytende nordmannen: "Når investerte du din egen månedslønn i middag for dine estiske bekjentskap?"

En mangelvare i Estland er kompetente personer i alle de forskjellige verv og lederstillinger. Enda mer prekært blir dette når ingen får arbeidsro fordi de til stadighet er opptatt med utenlandske gjester.

Norske røster har vært misfornøyd med at både Finlands president og Sveriges kongepar i april besøkte Estland uten at noen har hørt tale om at Norges høyeste representasjonspersoner skulle ha planer om å dra. Men har vedkommende tenkt over hva det koster å ta imot så celebre gjester? Hvem skal betale gildet? En lutfattig estisk stat som ikke har penger til medisiner?

Etter så mange kritiske bemerkninger må jeg også få lov til å komme med fortjent ros til organisasjoner som Norsk-estisk kulturlag og Oslo Nordmarka krets av speidere. Arbeidet disse driver er et utmerket eksempel på riktig hjelp fordi den så tydelig springer ut av et likeverdighetsprinsipp og en gjensidighet i de

menneskelige relasjonene. Det er ikke en hjelp ovenfra og nedover, det er et samarbeid mellom likeverdige partnere. Materielt sett er nordmennene bedre stilt, men på kulturens område har vi atskillig å hente i Estland.

La esterne merke at vi setter pris på deres kultur. Å støtte estisk kultur er det samme som å styrke estisk selvfølelse som igjen skaper forutsetninger for å klare de påkjennningene menneskene nå utsettes for under overgangen fra ett samfunnssystem til et annet.

Som en del av dette er det meningsfullt å støtte esternes bestrebelser på å skaffe seg en tidsmessig utdanning, enten ved å legge forholdene til rette økonomisk for estisk ungdom som studerer i Norge, eller ved å støtte norske prosjekter i Estland som har kompetansebyggende siktemål. Det vil være vel anvendte penger.

Sverre B. Bendiksen

SLIK KAN VI HJELPA ESTLAND!

Redaksjonell kommentar til Bendiksens innlegg

Kulturlaget takkar Bendiksen for reklamen og legg til litt sjølvskryt. I den kritiske artikkelen ovanfor blir det peika på mange vesentlege ting som det ligg mykje sanning i. Men Bendiksen verkar litt krass og kategorisk i det han seier. Trass i overskrifta får det einskilde mennesket som vil støtta Estland, inga handfast rettleiing.

Kort formulert kunne svaret f.eks. vera: Du kan hjelpa Estland ved å støtta Norsk-estisk kulturlag! Det er ein måte å begynna på. Vi samarbeider med andre organisasjonar og vi har sjølv kunnskap og kanalar slik at hjelpa blir effektiv.

Det finst to hovudtypar av hjelp: 1) Nødhjelp og 2) hjelp til sjølvhjelp. Nødhjelp er nødvendig i ein overgangsperiode når folk frys og svelt og manglar medisinar. Om du har gitt ditt bidrag til denne typen innsamlingar og aksjonar, så skal du vita at hjelpa heilt sikkert har vore kjærkomen for estarane.

På lang sikt må Estland utviklast til å klara seg sjølv. Med hjelp utanfrå vil estarane raskare nå det stadiet der dei er sjølvberga. Norsk-estisk kulturlag har engasjert seg i begge typar hjelp, men mest i denne langsiktige utviklinga.

Kulturlaget er heilt på line med Bendiksen i synet på kulturen. Det var den krafta som berga estarane gjennom femti års okkupasjon. Det er den krafta som skal halda folket samla og motet oppe i dei trengselstidene det no

gjennomlever. Blant prosjekta våre kan nemnast kurs i estisk språk og utgivinga av estisk-norsk-estisk ordbok. Interessa vår for estisk språk nører opp under estisk sjølvkjensle.

Kulturlaget har satsa sterkt på utdanning, det som i byråkratspråket kallast kompetanseoverføring. Det er arbeidd både for å finansiera studiet til estarar i Noreg og for å senda norsk ekspertise til Estland. Begge desse felte må utviklast vidare. Kulturlaget maktar ikkje alt aleine, men dess mektigare vi er, dess sterkare kan vi også pressa på styresmaktene for å få til noko som monnar.

Fleire av medlemmene våre har hatt eller er i gang med kurs i Estland. Andre står klar til å dra over og gjera ein innsats. Vi legg vekt på engasjement over lengre tid. Opplæring gitt i Estland når fleire samtidig. Og så unngår vi det etter kvart velkjende problemet med at f.eks. estiske skular stansar halvt opp fordi lærarane er i utlandet og vidareutdannar seg, som det heiter.

Oppbygginga av menneskelege kontaktar har gått for seg i fleire år, dei kjem av seg sjølve gjennom utveksling av kor, dansegrupper osv. Kulturlaget skaffar adresser for dei som ønskjer utveksling i stor stil eller kanskje berre eit lite brevbyte.

Eit alvorlegare prosjekt er programmet for familiekontaktar som begynte med at utdrag av dagboka til ei estisk mor vart trykt i Aftenposten 8. mars. Det avdekte problema med å skaffa det daglege brødet.

Me har medlemmer som gjer eit stort arbeid på prosjekt innanfor andre organisasjonar og institusjonar. Bendiksen peikar på arbeidet til Oslo Nordmarka Krets av Norsk Speiderforbund som eit eksempel på rett innsats. Vi er samde i at dei gjer solid og målmedvite arbeid. Universitetet i Oslo har lenge samarbeidd med universitetet i Tartu om utdanning av mediefolk. Begge desse prosjekta er gode eksempel på opplæring til demokratisk tenkjemåte. Det er ikkje det minst vesentlege.

All støtte til Norsk-estisk kulturlag betyr ei hjelp til gjenreisninga av Estland. Folk kan støtta Kulturlaget ved aktiv innsats i ymse prosjekt, ved medlemskap og direkte økonomisk tilskot. Hermed oppfordrar vi Sverre B. Bendiksen til å melda seg inn i laget. Og lesarane er velkomne til å seia si mening.

Red.

199. Paiseleht (*Tussilago farfara*).

KAN DU HJELPA EIN ESTISK BARNEFAMILIE?

I Aftenposten for 8. mars var det på halvanna side slått opp utdrag av ei dagbok frå Estland. Skrivaren var ei kvinne frå Tartu med tre barn å forsørgja. Ho fortalde om dagleglivet og om mismotet som grip om seg. Dette gjorde sterkt inntrykk på lesarane; dei ringde og skreiv til avisa og dessutan til skrivaren i Kulturlaget som hadde sett om teksten frå estisk og sendt inn materialet til avisa.

Mange hjartevarme nordmenn ville gjera noko for dei som hadde det så vanskeleg. Men dagbokskrivaren, **Epp Lauk**, ønskte at andre enn ho sjølv måtte få del i hjelpa. På den måten er det oppretta direkte familiekontaktar slik at estarane i ein overgangperiode får materiell hjelp. Samtidig blir det knytta band som ein kan håpa i mange høve blir til livslangt vennskap.

Humanitær hjelp frå utlandet er normalt øyremerket for sjukehus, barneheimar, o.likn. Vanlege barnefamiliar, pensjonistar og arbeidslause treng ofte hjelp dei også, og Kulturlaget har lister med adresser til slike som har vanskeleg for å klara seg. Ta kontakt!

FOLKEHØGSKULE-PROSJEKTET

Det starta i 1990 då det kom fem estiske ungdommar til Noreg for å ta eit år i dette skulelaget. Våren 1991 gjorde Kulturlaget ein sterk framstøyt som resulterte i så høgt tal som 31 estarar dette skuleåret som no tek slutt. Kor mange det blir frå hausten, er uvisst, for skulane har i ein endra økonomisk situasjon ikkje høve til å gi like mange friplassar som før.

Kulturlaget prøver å få inn reaksjonar frå ungdommane for å gjera ei samla vurdering av arbeidet hittil. Dei estiske elevane har stort sett funne seg godt til rette, men somme har klaga over at folkehøgskulen ikkje gir nok intellektuell stimulans. Årsaka til dette ligg delvis hos elevane sjølve som ikkje er vane med å ha så stort ansvar for eigen framgang.

På annan stad i dette nummeret har me eit innlegg frå elev som makta den utfordringa. Innlegget viser samtidig kor langt ein motivert ungdom kan koma i norskkunnskap på ni månader. Han er ein av fleire med lyst og evne til å studera vidare i Noreg for å delta effektivt i oppbygginga av heimlandet, men som dessverre manglar pengar til å finansiera studiet sjølv. Vil du hjelpa estisk ungdom til å få norsk utdanning, kan du kontakta Kulturlaget som har oppretta eit fond med det siktemålet - Norsk-estisk studiehjelp.

Kristjan Rebane: ET ÅR PÅ FOLKEHØGSKOLE

(Innlegget er skrivne på norsk, og redaktøren har berre gjort to små rettingar i språket.)

Jeg fikk en kjempefin mulighet til å komme til Norge til Åsane Folkehøgskole for å studere norsk språk. Egentlig ble det mye mer enn det. Dette året har jeg kunnet drive med de tingene jeg var mest interessert i. Siden jeg bodde sammen med nordmenn hele tiden, varte norsk-timen sju døgn i uken. Det var vidunderlig å oppdage et helt nytt språk for meg, og sammen med det norsk kultur og samfunnsliv.

Siden vi var bare to mil nord for Bergen, hadde vi en utmerket sjanse til å besøke byens kunstutstillinger og teaterforestillinger, og å være med på filmklubb i Bergen. Dessuten må jeg si at vi alle tre fra Estland som studerte på Åsane folkehøgskole ble skikkelige "fans" av Bergen danseteater "Nye Carte Blanche". De

gav oss årets største kunstopplevelse. Hver eneste forestilling var fantastisk.

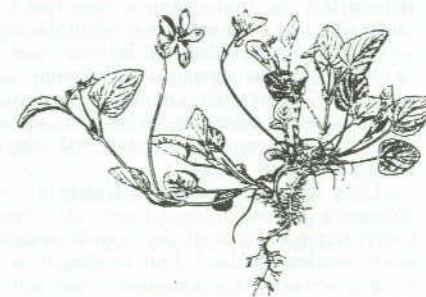
Ja, men jeg må ikke glemme skolen nå. De om lag seksti elever på skolen var som et lite mikrosamfunn hvor alle måtte lære å leve med hverandre, dessuten var dette for de fleste det første året borte fra hjemmet. Ikke minst for utlendingene som hadde kommet til landet med fire millioner dialekter. Jeg vil ikke være urettferdig mot klassekameratene mine på internasjonal linje fra Hellas, Kina, Australia, Paraguay og mange andre land. Dette året ville ikke ha vært så lærerikt uten det de fortalte om sine egne land, og om hva som var felles eller forskjellig fra Norge.

Jeg har reist ganske mye rundt i Norge så vel i sør som i nord, og jeg kan bare si at Norge er et land med meget vakker natur og svært rent miljø. Jeg har aldri sett noe land med større mangfoldighet i naturen enn Norge. Selvfølgelig er Vestlandet helt spesielt med sine "vidle fjell" hvor troll og sognefjordinger bor. Og mellom de sju byfjellene finnes det et folk som kaller seg bergensere. Aldri før har jeg sett noe mer nydelig samspill enn mellom vann og fjell langs fjordene om våren.

Alt dette har jeg opplevd takket være folkehøgskolen, og på ingen måte kunne jeg si at tiden har vært bortkastet.

Som jeg har sagt før, har jeg sett ganske mye av Norge, men problemet etter dette året er at nå vet jeg om alle stedene jeg ikke har vært og hva jeg ikke har opplevd. Og det har gitt enda større lyst til å komme tilbake til Norge en dag.

Hylkje, 4. mai 1992. Kristjan Rebane
(Adressa til Kristjan: Mooni 32 D, EE 0006 Tallinn, tlf. 559 110)

177. Koerakannike (*Viola canina*).

AMBASSADEN I TALLINN

Ambassadør **Brit Løvseth** leverte akkreditiva sine til president Rüütel 26. november i fjor (sjå Kulturnytt nr. 5, 1991). Estlands statsminister **Tiit Vähi** stod 2. april for den offisielle opninga av den norske ambassaden i nyoppussa lokale på Pärnu maantee 8. Ein stor del av den estiske regjeringa og dei utanlandske diplomatane var til stades.

I talen sin understreka **Brit Løvseth** m.a. at Noreg aldri hadde akseptert innlemminga av Estland i Sovjet. Etter at Estland gjenoppretta sjølvstendte 20. august, hadde utviklinga gått fort. Alt 27. august vart det i Oslo underskrive ein avtale om å etablere diplomatiske samband.

I arbeidet for å styrkja dei bilaterale banda mellom Noreg og Estland var det nettopp underskrive to avtaler i Oslo, den eine ein frihandelsavtale, og den andre for å verna om investeringar. Ambassadøren såg elles kulturarbeidet som svært viktig.

Fram til utgangen av mars hadde bortimot 500 estarar fått norsk visum i Tallinn. Dette er klart fleire enn i Riga og Vilnius og det har vore ein sterk auke frå månad til månad. Like etter den offisielle opninga av ambassaden kom det eit par karar som skulle ha visum for 150 personar! Det er noko som monnar i statistikken! Dei skulle til Kristiansand til sommaren på veteran-EM i friidrett.

INFORMASJONS-KONTOR I OTEPÄÄ

Nordisk ministerråds informasjonskontor i Tallinn under leiding av **Leo Salonen** har 1. februar fått ein filial i Otepää. Den skal formidla alle slag informasjon mellom dei nordiske landa og Sør-Estland. Eit eksempel er opplysningar om stipend som estarane kan søkja på. Kontoret held kontakt med alle slag organisasjonar, særleg er det eit nært samarbeid med Foreninga Norden, på estisk **Põhjala-ühing**.

Leiar i Otepää er **Madis Kanarbik**, av utdanning historikar og i faget sitt særleg interessert i historia til den gamle svenske folkesetnaden i Estland. I eit vennleg brev til redaksjonen uttrykkjer han ønskje om å kunna vera til nytte for norsk-estiske kontaktar.

MINISTERSKIFTE

Transportminister **Tiit Vähi** i Edgar Savisaars regjering vart ny statsminister i slutten på januar. Heile seks av dei gamle ministrane heldt fram i den nye regjeringa. Mellom desse var forfattere **Lennart Meri** på posten som utanriksminister. Han la ned eit stort arbeid for å føra Estland tilbake til ein plass blant andre suverene statar. Etter kvart som dette vart oppnådd, viste veikskapane seg på andre felt.

Oppbygginga av sjølvle utanriksdepartementet låg nede, og i ein uklar situasjon var det gjort forhast og uheldige utnemningar som Estland må slita tungt med ei stund. I april tok **Meri** imot ambassadørposten i Finland som til då hadde stått ledig, og vart avløyst som minister av **Jaan Manitski** som berre har budd i Estland dei to første leveåra og sidan nesten 50 år i Sverige. I tillegg til **Enn Liimets** er **Trivimi Velliste** utnemnd til viseutanriksminister. Dette namnet vil vera kjent av fleire i Noreg, for **Velliste** vart i Bergen 1989 tildelt Rafto-prisen for innsatsen for menneskerettane i Estland. Og på nasjonaldagen 24. februar i år var han estisk hovudtalar på arrangementet i Gamle Logen i Oslo.

PENSJONSALDEREN

er låg i Estland - 55 år for kvinner og 60 år for menn. Og når folk oppnår ein ganske respektabel levealder, betyr det at i gjennomsnitt rekk kvinnene å få pensjon i 23 år, menn i 15 år. I tillegg til dei som får alderspensjon er mange uføretrygda osv. Totalt får no 24% av folket pensjon av eitt eller anna slag.

Det alvorlege problemet er korleis landet skal ha råd til å betala ut så mykje. I andre land blir det operert med pensjonskasser og liknande system der folk i yrkesaktiv alder har betalt inn ein viss del av lønna. I Estland utgjør pensjonane ein raskt aukande sum på statsbudsjettet.

Høgare pensjonsalder vil ha innverknad på arbeidsløysa som er venta å utvikla seg til eit alvorleg problem. Men effekten blir redusert ved at meir enn femteparten av alderspensjonistane sper på trygda med eit lønna arbeid i tillegg. Estland har ikkje noko system for å skilja mellom reine pensjonistar og pensjonistar med arbeidsinntekt.

(Kjelde: Arbeidsminister **Arvo Kuddo** i "Rahva hääl" 28.3.92)

JORDBRUK I ESTLAND

Da det igjen ble mulig å leve som bonde i Estland, gikk en ekspertprognose ut på at det ved utgangen av dette tiår ville være bortimot 5.000 gårder i drift. Utviklingen har gått mye raskere slik at allerede i midten av januar 1992 var det 7.227 registrerte gårder med et samlet areal på nesten 185.000 hektar, dvs. i gjennomsnitt 25,6 ha på hver. For at brukene skal være lønnsomme regnes 100 ha som nødvendig areal til korndyrking. En satsning på storfeavl og melkeproduksjon krever etter beregningene 50 ha. Før krigen var det like oppunder 140.000 gårder i Estland, men da var mange av dem ynkelig små. Ut fra nyere arealberegninger med moderne gårdsdrift skulle det være plass til ca. 50.000 bruk.

Foreløpig gir gårdene dårlig avkastning, og dette har mange årsaker. Selve jorda kan være i dårlig forfåmning etter feilgjødning, bruk av altfor tunge maskiner osv. De nye bøndene mangler kunnskap og erfaring som ikke lar seg oppveie av iver og innsatsvilje. Jordbruksmaskiner og drivstoff er mangelvare. Det fins ingen skikkelig infrastruktur som bøndene kan benytte ved omsetningen av varene, de må selv finne transportmuligheter og ofte selv stå for detaljhandelen når produktene skal omsettes.

Sverre B. Bendiksen

ARBEIDSLØYSE

Næringslivet skal den 15. i kvar måned gi ein situasjonsrapport til arbeidsdepartementet. Ganske mange forsømmer å levera slike opplysningar. "Eesti ekspress" hadde 17. april ein artikkel som bygde på det materialet som trass alt var innkomme.

Berre tredjeparten av fabrikkane arbeide normal arbeidsveke. I ti prosent av fabrikkane og avdelingane hadde produksjonen stansa heilt. Mange er oppsagde, mange er permitterte. Stundom manglar det råvarer til produksjonen, andre gonger er råvarene så dyre at det vil vera uråd å selja produkta. Den store tekstilfabrikken **Kreenholm** sa opp 380 arbeidrar i mars og permitterte 2716. Eit sendelag med industriminister **Aksel Treiman** i spissen drog til Mellom-Asia for å kjøpa bomull, og dei skal ha fått i stand avtaler om råvarelevering til **Kreenholm**.

ORGANISASJONANE

Baltikumkomitéen i Trondheim

hadde årsmøte 25. mars 1992. Sidan skipinga i oktober i fjor har laget arrangert fleire møter med foredrag, og dei laga ei interessant utstilling i samarbeid med museumstenesta i Sør-Trøndelag og informasjonskonsulenten på Dragvoll. Hjelpeaksjonen "**Abi Eestile**" (Hjelp til Estland) hadde gitt kr. 25.000 på tre veker, og den første hjelpesendinga kom av garde 29. februar. Aksjonen varer førebels ut 1992; du kan senda bidrag til postgirokonto 0825.0188480.

Triinu Wiiburg har som leiar bore den tyngste børa og hadde utarbeidd eit spørreskjema der dei om lag 20 møtedeltakarane kunne seia kor aktive dei ville Baltikumkomitéen skulle vera komande år. Alle ville sjølvsagt ha stor aktivitet, men då dei etterpå fekk spørsmål om eigen aktivitet, la dei lista mykje lågare. Leiaren vart attvald, hennar aktivitetsnivå kan ingen klaga på.

Norsk-estisk kulturlag

hadde årsmøte i Oslo 30. mars 1992. Det møtte om lag 40 medlemmer og inviterte gjester.

Årsmeldinga viste ein sterk auke i verksemda, mykje takk vere tilskot på kr 140.000 frå UD. Laget fekk 166 nye medlemmer i 1991. For å makta alle oppgåvene vil styret i tida framover knyta til seg kontaktpersonar og byggja opp eit nett av grupper med ansvar for spesielle felt.

Gjennom Norsk-estisk studiehjelp som vart skipa våren 1991, var det gitt støtte til estiske skuleelevar. Fondskapitalen i Norsk-estisk kulturfond var enno ikkje stor nok til at det kunne gjerast utbetalingar derifrå.

Det vart opplese helsingar frå **Norra-Eesti Selts**, (som er vennsksforeninga i Tallinn) signert av leiaren **Jaak Kangilaski** og frå **Estlandsforeninga i Rogaland**, signert av leiaren **Willy Jensen**. Begge understreka det nære samarbeidet mellom organisasjonane våre, frå Estland vart det dessutan framheva at arbeidet til Kulturlaget hadde spela ei viktig rolle alt i mange år.

Samansetjinga av styret: leiar: sosialpedagogisk rådgivar **Asbjørn Sætre Halvorsen**, nestleiar: konservator **Per Martin Tvengsberg**, kassarar: postmeister **Hans Peter Solheim**, sekretær: universitetslektor **Turid Farbrege**, styremedlem: forfatter **Enel Melberg**, varamedlemmer: advokat **Finn Kilde Evensen** og student **Lars Hoff**.

* **Norsk-estisk kulturlag** arrangerte møte for medlemmer og andre estlandsvenner 27. april i Oslo. Dei om lag 20 framkomte hadde ein interessant kveld, særleg takk vere **Otto Karud** og **Bjarne Skov** som orienterte om prosjekta dei er engsjerte i og som begge to har demokratibygging som sitt innerste mål.

Otto Karud representerer speidarane som følgjer opp prosjektet frå i fjor sommar då Oslo Nordmarka krets arrangerte ein stor norsk speidarleir utanfor Tallinn der det også var med eit par hundre estarar.

Studiekonsulent Bjarne Skov fortalde om samarbeidet mellom Institutt for medier og kommunikasjon i Oslo og det tilsvarande instituttet ved universitetet i Tartu.

EESTI-NORRA SELTS, den norske vennskapsforeningen i Tallinn, har trappet opp aktiviteten.

Estisk-norsk selskap som hittil mest hadde kommet sammen i anledning en eller annen begivenhet eller en konkret oppgave, har fra og med dette året sine regelmessige møter tredje onsdag i hver måned.

I mars avla selskapets sekretær, **Eha Vain**, en rapport om sin reise til Norge i slutten av februar for å feire Estlands selvstendighetsdag, den 24. februar i Stavanger. På dette møtet var også de norske esterne Tiiu og Enn Anderson. Tiiu fortalte om feiringen av Estlands selvstendighetsdag i Oslo.

På april møtet ble det drøftet reisemuligheter for medlemmer i Estisk-norsk selskap til Stavanger i juni. Tre nordmenn fra Lillehammer distrikt var gjester på dette møtet. De var her i Estland for å levere humanitærhjelp i Karksi-Nuia som er Lillehammers vennskapsby, og i Viljandi. Gjестene var lensmannen i Biri, **Ove Skundberg**, hans kone **Turid** som er sykepleier på Gjøvik sykehus, og utreder **Steinar S. Bergseng** hos fylkesmannen i Oppland.

Elvi Lumet

* SOS BALTIKUM

hadde rådmøte i Oslo 28. april. Organisasjonen oppstod spontant i januar 1991 og hadde ein formålsparagraf som sprang ut av den aktuelle situasjonen i Baltikum på den tida. I første omgang vart det satsa på medisinsk hjelp. Seinare har jordbruk og utdanning kome til som satsningsfelt. Etter ei omformulering av vedtektene blir no **gjenoppbygginga** nøkkelordet. På møtet var det orienteringar om dei tre

landa, og særleg la **Merete Kvernød** for dagen god innsikt i latviske og allment baltiske problem. Etter **Inge Mannsåker** vart **Lasse V. Aasheim** ny leiar for SOS Baltikum.

NOREGS UNGDOMSLAG

har lang erfaring med internasjonalt samarbeid og ungdomsutveksling. Det er derfor hyggeleg at organisasjonen vil satsa sterkare på innsats overfor ungdom i Aust-Europa med hovudvekt på Baltikum. Prosjektmedarbeidar **Frøde Tveit** har sendt materiale om planar og intensjonar. Dette vil me koma tilbake til når det er meir konkret. Kulturlaget ser fram til å samarbeida med Noregs Ungdomslag, for det er uten vidare ein stor sjeleleg slektskap mellom organisasjonane våre.

Eit hyggeleg lite arrangement tek me med: 26.3. var det estisk song, musikk og lyrikk på kantina til Statoil i Oslo. Brørne **Jaak** og **Mart Johanson** stod for musikken, og dikta var omsetjingar lesne ved **Odd Abrahamsen** lesne av han sjølv. Det var ein lunsjpause utanom det vanlege for travle statoilarar.

HJELPEKOMITEEN FOR ESTLAND (Lillehammer-Biri)

er sprunget ut av kateket **Jørgen Lollikes** engasjement på Gjøvik og har siden nyttår drevet praktisk nødhjelpsarbeid. Det er gjort flere reiser for å levere matvarer samt medisinsk og sykepleiefaglig utstyr.

Hjelpekomiteen konsentrerer seg om området rundt byen Viljandi i det sørlige Estland. Det er planer om å opprette vennskapssykehusforbindelse med Viljandi og vennskapsbysarbeid med Karksi-Nuia ca. 30 km sør for Viljandi.

I et brev fra Estlandskomiteen til Oppland fylkeskommune skriver **Steinar S. Bergseng** blant annet: "Vi håper på et fruktbart samarbeid med fylkeskommunen og Lillehammer kommune om å kunne gi et verdifullt håndslag til våre naboer i Estland. En ting er hva vi i Norden kan yte av materiell hjelp til Baltikum, et like viktig forhold er kanskje de muligheter for kulturelle utvekslinger som kan følge i kjølvannet av slike hjelpeaksjoner. Estland har svært rike kulturelle tradisjoner innenfor bl.a. sang, musikk og folkedans. Denne kulturskatten kunne kanskje tjene til ytterligere berikelse av våre lokalsamfunn rundt om i Oppland."

ÅLESUND SJØSPEIDERGRUPPE

deltok sommaren 1991 på speidarleir i Estland. Inntrykka var sterke og har gitt spore til vidare arbeid. Derfor har dei laga **Prosjekt Baltikum -92**. Prosjektet har to hovuddelar: 1) hjelpesending til barnesjukehuset i Keila (som speidarane vitja i fjor sommar) i veke 25 og 2) invitasjon til 20 baltiske ungdommar (estiske og latviske) til Noreg i veke 26-28. Den drivande krafta er speidarleiar, undervisningsleiar og reint allment **LEIAR Ingar Asbjørnsen**. Hurra for han!

Dei baltiske ungdommane skal vera med på leiren som blir halden 26.6.-5.7. på Dyrøya i Ellingsøyfjorden utanfor Ålesund. Støtte er gitt både av utanriksdepartementet, av kommunen og av fleire organisasjonar i Ålesund og Oslo.

FORENINGEN NORDEN AKTIV I BALTIKUM

ved Mariann Wiese Wettre.

Innsamling av musikkutstyr til Estland

Foreningen Norden har i samarbeid med Norges Sang- og Musikkråd, Norges Musikkorpsforbund og Norsk Skoleorkesterforbund startet innsamlingen i april. Sangen er en vennskapsgave fra musikklivet i Norge og består av korps- og strykeinstrumenter, rytmeinstrumenter, notemateriell, sangbøker og uniformer. Så langt er det ca. 400 enheter innsamlet fra Nord-Trøndelag, Rogaland, Vest- og Aust-Agder, Akershus og Oslo. Denne aksjonen er ikke et enkeltstående hjelpetiltak, men starten på et varig kultursamarbeid mellom Norge og Estland. De deltakende organisasjoner ønsker også å benytte anledningen til å skape varige kontakter med beslektede organisasjoner og enkeltpersoner når vogntoget lastet med instrumenter og musikere tar fatt på veien Oslo-Tallinn.

Skoleledere til Estland

Representanter fra det estiske undervisningsdepartementet og Rådet for tekniske fagskoler i Estland stod for invitasjon og program for delegasjonen. Foreningen Norden samarbeider med Norsk Skolelederforbund om prosjektet, som i første fase ble en studiereise for 16 skoleledere og to representanter fra Foreningen Norden til 16 skoler i Tallinn, Viljandi, Pärnu, Viljandi og Tartu. Prosjektet fokuserer på videregående opplæring med yrkesfaglige studieretninger.

Trinn to blir at de estiske skolelederne kommer til Norge til høsten for å studere vårt skolesystem. Følgende trinn blir så en utstrakt elev- og lærerutveksling skolene imellom.

Studieturen ble gjennomført i januar-februar 1992, og de kontaktaktene som ble opprettet har siden fungert bra. Esterne har vist stor interesse for hvordan norske skoler blir ledet ved demokratisk valgte råd og utvalg.

Første trinn av prosjektet er beskrevet i en veldokumentert rapport på 68 sider. Den vil være et viktig grunnlagsmateriale for alle som setter i gang med liknende prosjekter.

Norden i Europa

var tema for en dagskonferanse Nordisk Råds norske delegasjon og Foreningen Norden inviterte til i Det Norske Teatret 19. februar. Det var en markering av Nordisk Råds 40-års jubileum. Primært var det innlegg og debatt om aspektene ved å betrakte Norden som region i eller utenfor EF/EØS. Samtidig ble de mulige konsekvensene for det nordiske samarbeidet drøftet.

Både fra politiker- og forskerhold var det bred enighet om at det er en naturlig utvikling for Norden og Norge med et tettere samarbeid med Baltikum og de nære SUS-stater. Det vil være i Nordens egen interesse å samarbeide på områder som miljøvern, sosiale spørsmål, utenriks- og forsvarspolitikk, og ikke minst er det kulturelle mangfold en viktig oppgave for organisasjoner og enkeltpersoner å løfte opp fra nasjonal debatt til internasjonale fora.

Blant deltakerne var statsminister Gro Harlem Brundtland, representanter for de politiske partiene og forskjellige organisasjoner og forskningsinstitutter.

I paneldebatten som var ledet av Bjarne Mørk Eidem fra Foreningen Norden, deltok Kirsti Kolle Grøndal (Ap), Tove Kari Viken (Sp), Kåre Gjønnes (KrF), Tora Aasland Houg (SV), Jan P. Syse (H) og Pål Atle Skjervengen (FrP).

VISUM og PASS

Statsministrane for dei tre baltiske landa var 26. mars samla til drøftingar i Tallinn og gjorde vedtak om å oppretta eit sams visumområde slik at folk med heimstadsrett i det eine av dei tre landa ikkje treng visum for å vitja dei andre to.

Det vart også bestemt at utlendingar med transitvisum for eitt av landa kunne opphalda seg opp til 48 timar i dei andre. Dette skal letta gjennomreise, f.eks. frå Finland til Sentral-Europa.

Passa er av psykologiske årsaker viktige, og estarane har venta lenge på å bli kvitt dei sovjetiske. Men alt kostar, så ved årsskiftet vart den mellombels løysinga at dei gamle sovjetpassa skulle få eit estisk stempel og gjelda ei stund til. Samtidig har det nasjonalistiske skuggeparlamentet, Kongressen, halde fram med å skriva ut legitimasjonskort for estarar over heile verda. Estlands øvste sovjet gjorde vedtak om å godkjenna desse legitimasjonskorta, men gjekk sidan frå det vedtaket.

Nye estiske pass er bestilt frå England, og dei første 100.000 er komne til Tallinn. Statsminister Vähi har lova at bestillinga skal utvidast til 1.000.000. Trykkinga blir betalt i hard valuta og passa er derfor så dyre at staten vil måtte subsidiera desse dokumenta. Utskiftinga av sovjetiske pass med estiske har førebels ikkje kome i gang.

REISER DU TIL TALLINN?

I så fall har du mange ulike reisemåtar å velja mellom, og aller flest om du reiser via Finland. Og hugs at visum til Estland kan du få på dagen i Helsingfors. Både Finnair og Estonian Air flyg strekningen dagleg. Det går opp til tre ferjer for dagen som kan ta med både deg og bilen din. I april tok snøggåttane opp igjen skytteltrafikken etter vinteren. Fleire gonger i veka går det cruiseskip som gjer opphald i Tallinn.

Med fly svintar ein over på ein halvtime, med snøggått på halvannen til to timar, med dei store ferjene tek det 3,5 time.

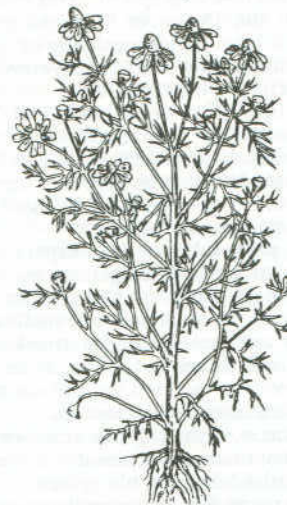
VENTAR DU BREV FRÅ ESTLAND?

Portotakstane steig 16. mars. Eit vanleg brev på inntil 20 gram, som det ein kort periode hadde kosta heile 90 kopek å senda til eit europeisk land, kostar frå og med den dagen 20 rublar. For eit brev inntil 50 gram er portoen 40 rublar. Skal brevet lenger, til Kanada f.eks. der mange estarar har slektningar, blir prisen dobla. Me minner om at minimumslønna eit par veker tidlegare var sett opp til 1.000 rublar i månaden. Dersom breva frå estiske venner blir sjeldnare, kan det rett og slett koma seg av at folk ikkje har råd til å senda noko. Ei mor med ein brevskrivande tenåring i huset fortalde at dottera kunne senda tre brev for dei pengane faren betalte i underhaldsbidrag for månaden. (Den summen hadde eingong utgjort tredjeparten av lønna hans, men det var før inflasjonen sette inn.)

Når estarane no vanskeleg kjem ut med budskapen sin, er det dess viktigare at du sjølv står på for å halda kontakten med brev, pakkar og besøk.

Det estiske postverket blir ikkje rikt på grunn av auka porto. Før overgangen til estisk krone sel dei frimerke for rublar, men i internasjonalt postsamarbeid må dei betala i dollar. Samarbeidet fungerer nemleg slik at kvar gong ein estar t.d. skriv til deg i Noreg, må det estiske postverket betala litt til det norske postverket. Når du skriv til venner i Estland, er det derimot Noreg som betaler til postverket der borte. For å hjelpa på den estiske betalingsbalansen i postsaker, må du altså passa på at du aldri skuldar brev. Det må alltid sendast meir frå Noreg enn andre vegen.

Frimerke var det lenge vanskeleg å få, og med dei nye takstane var det låtteleg å sitja der og klistra merke med ein verdi på 0,05; på eit vanleg brev ville ein no måtte setja 400 slike. Nye merke kom i bruk same dagen som takstane steig, men framleis utan påskrift om det er rublar eller kroner. Ja, no står det ikkje tal eingong; merka har berre bokstavar: P.P.E. for innanriks brev, P.P.I. for Europa, og P.P.A. for fjernare delar av verda. Dei skal vera gyldige også etter at krona er innført. For å hindra at folk for billege rublar hamstrar frimerke som dei sidan kan nytta når den meir verdifulle krona kjem i bruk, får folk inntil vidare berre kjøpa frimerke som blir sette direkte på breva og stempla med det same av postfunksjonæren.

198. Teekummel (*Matricaria recutita*).

NYE POSTNUMMER

Frå og med 14. februar er det nye postnummer i Estland. I eit lite land trengst det ikkje seks siffer, så no kuttar ein heilt enkelt ut dei to første (20) og let dei fire siste vera som før. Medan postnummeret f.eks. til Tartu før var 202400, skal det no vera berre 2400. Samtidig blir dei nasjonale kjenningsbokstavane EE tekne i bruk slik at om ein skriv frå utlandet, skal det på konvolutten stå EE 2400 Tartu, ESTLAND.

ESTISKE EKSPORTVARER

Sett med våre auger er kulturen det mest verdifulle Estland har. Dei har framifrå komponistar, musistar og songarar. Biletkunsten er interessant, litteraturen fascinerande. Alt dette blir det dessverre ikkje så mykje eksportinntekter av, så andre ting spelar ei større rolle omgjort til dollar.

Estisk eksport fell i fire hovudgrupper: 1) trevareprodukt (f.eks. sel IKEA møbler som er komne frå Estland) 2) tekstilar (så sant det er råvarer å få), 3) matvarer (fremst fisk og mjølkeprodukt (det blir jamvel eksportert ost til jordbrukslandet Danmark) og 4) ymse tenester.

STATOIL

Til stades på den offisielle opninga av den norske ambassaden i Tallinn 2.4. var bl.a. **Gunnar Okk**, leiar for estisk Statoil, som i samtale med redaktøren for **Kulturnytt** fortalde at dei dagen før hadde opna den første bensinstasjonen i Estland, han ligg ute ved flyplassen.

Ulike typar bensin blir seld for valuta. Når Statoil fastset prisnivået, har dei først og fremst konkurransen med det finske selskapet **Neste** å ta omsyn til. Det er meininga å setja opp stasjonar langs **Via Baltikum**, hovudferdselsåra gjennom dei tre baltiske landa, den som bind Finland saman med Sentral-Europa.

Statoil er den første som i samband med bensinstasjonen har ein velutstyrt butikk der ein får kjøpt matvarer o.a. i stil med store bensinstasjonar i Vest-Europa. **Gunnar Okk** meinte at dei utanlandske ambassadane kom til å bli nokre av dei viktigaste kundane

ENERGI

er ei mangelvare i Estland. Heller ikkje den norske leveringa av drivstoff for 10 millionar kroner kan løysa meir enn nokre få problem for ei kort tid. Nokre konkrete eksempel kan gi inntrykk av kva slikt som energikrise vil seia i kvardagen, korleis det kjennest på kroppen.

Fordi klasseroma var kalde, vart lengda på skuletimane sett ned, somme stader til 20 minutt.

Rahva Hääl fortalde 27. februar om E.T., fødd 1898 og død 94 år seinare, som ikkje kunne gravleggjast fordi det i Valga mangla bensin til å kjøra kista til grava. Gravferdsfolket, som til dels hadde kome lange vegar, måtte reisa heim med ugjord sak.

Husleigene stig og stig, men skulle dei dekkja dei reelle utgiftene, ville dei vera om lag dobbelt så høge som ei månadsløn.

ESTLANDS NASJONALDAG

* Siden forrige nummer av Kulturnytt er Estlands nasjonaldag feiret til minne om selvstendighetserklæringen 24. februar 1918. I Stavanger var fylkeskultursjef **Roald Håland** vert for bunadskledte gjester fra Eesti-Norra Selts i Tallinn - **Eha Vain** og **Georg Jüriado**.

I Oslo var det et åpent arrangement i Den Gamle Logen som ble dyktig ledet av **Tiiu Anderson**. Statssekretær **Helga Hernes** holdt festtale fra norsk side og **Trivimi Velliste** fra estisk side. Ellers var det folkedansoppvisning, sang, musikk og lyrikk. Hele arrangementet varte ca. tre timer og var en mektig opplevelse for publikum i en fullsatt sal.

De estiske foreningene som stod for markeringen i Oslo, fikk innvilget søknader om økonomisk støtte både fra utenriksdepartementet og fra kulturdepartementet i Norge. Det vil ikke være mulig med en slik satsning hvert år, selv om det kan være fint med en fest en gang i blant.

K.-E. Jacobsen

May Knarud Ulmo rapporterer fra internasjonal volleyballturnering i Otepää med gjensnitt på Otta.

I ØSTERLED

Det er nesten 1000 år siden Olav den Hellige for i Østerled og havnet i Estlands hovedstad Tallinn. Her ble senere Olavskirken bygget til minne om dette besøket.

30. mai 1991 fulgte 20 volleyballspillere fra Otta i Olav den Helliges fotspor. Vi ankom Tallinn på en spesiell festdag og ble møtt med musikk av Grieg og Halvorsen på byens torg. Vi fikk se Tallinns nyere bydel med grå triste husfasader fri for neonreklame og prangende utstillingsvinduer, og den spennende gamle bydelen med trange gater og trapper, gamle kirker og ærverdige gamle byggverk som vitnet om svunnen storhetstid. Parlamentsbygningen var ennå omringet av kjempestore steinblokker fra siste vinters uroligheter.

Vi møtte mennesker som fikk tårer i øynene når det ble snakk om deres forhold til

Sovjet og om de overgrep som deres land har vært utsatt for. Det er et folk med en rik kulturarv, et blomstrende musikkliv og gamle håndverkstradisjoner som har overlevd på tross av mangeårig underkueelse.

Turen fra Tallinn og sør-østover til Ottas vennskapskommune Otepää gav oss inntrykk av et jordbruksland som skulle ha de aller beste forutsetninger fra naturens side, men som var sørgelig forsømt og mange tiår bak vårt moderne, mekaniserte jordbruk.

Fra det pannekakeflate landskapet i nord-vest kom vi til et mer småkupert terreng rundt Tartu og Otepää. Dette var blitt godt utnyttet ved anlegging av utendørs volleyballbaner. Gjemt inne i skogen ved Hellenurme-kollektivet lå et ideelt uteanlegg med fire baner godt beskyttet mot vær og vind og med naturlige tribuner i skråningene opp fra banen.

Når Ottas volleyballstjerner er ute og reiser, er vi vant til å være de absolutt eldste utøverne. I Estland derimot, ble vi bare for barnrumper å regne. Her var det spillere som var godt over 50 år, med en volleyballfaring det bare var å ta av seg hatten for.

Ottas damelag kom så langt som til finalen, men led der et knusende nederlag for Otepääs rutinerte lag. Ottas herrer, som for anledningen var forsterket med tre svenske spillere, hadde litt problemer med samspillet og havnet på en 4. plass.

Tre dager er ikke så lang tid når man skal lære et helt nytt land å kjenne. Vi hadde imidlertid fått mange inntrykk og mye viten om det estiske folks hverdag, kultur og egenart, og ikke minst deres optimisme og tro på framtida.

I VESTERLED

Etter flere måneders planlegging og tre turer til Moskva for den estiske reiselederen for å ordne med pass og visum, ankom 24 estlendere norsk jord 4. oktober. For mange av deltakerne var dette første tur utenfor Estlands grenser og for alle en tur med store forventninger.

Mye hadde skjedd i Estland siden Ottas spillere var på besøk på forsommeren. Estland er erklært uavhengig av Sovjet og er nå en selvstendig stat. Ifølge våre estiske venner ligger imidlertid mange år med utfordringer og problemer foran dem. Motsetningene mellom 1 million estere og ca. 600.000 russere, som i dag bor i Estland, vil ikke bli lett å takle. Landet står praktisk talt på bar bakke når det gjelder økonomi, og et nytt politisk system må bygges opp fra grunnen.

Våre estiske venner ble innlosjert to og to

hos volleyballfamilier på Otta. Dette ga en fin anledning til å bli godt kjent og knytte personlige bånd.

Turneringa, med 6 damelag og 4 herrelag, ble nesten en reprise av cupen i Hellenurme. De estiske damene var uslåelige, og gikk av med seieren foran Otta også denne gangen. Otepääs herrer måtte se seg slått av 3. div.laget fra Gjøvik mens Ottas herrer helst ikke vil offentliggjøre sin plassering.

Kontrasten mellom estisk og norsk natur er stor. Estlenderne var derfor mektig imponert over våre fjell og daler og varierte landskap. En rundtur med buss opp Heidalen, over Lemondsjøen ned til Tessanden, opp til Lom og tilbake til Otta gav dem et lite bekjentskap med norsk natur, byggetradisjon og bygdekultur.

For mange var det tungt å skilles da bussen var reiselar mandag kveld. Sterke bånd er blitt knyttet og den nye åpenheten mellom øst og vest gir håp og muligheter for fortsatt kontakt mellom volleyballmiljø i Otepää og på Otta.

May Knarud Ulmo

Sven-Egil Testad: ESTLANDSBESØK I SIRDAL 23.-27. mars 1992

Etter å ha blitt mottekne som kongar i Estland sist haust, var lærarane i Sirdal svært spente framfor denne veka. Men ikkje berre lærarane. Folk i bygda hadde høyrte om turen vår, og dei ville vita mest mogleg om dette landet som vi, skam å seia, mest hadde gløymt ei tid. Nå ja, rett skal vera rett. Mange mintest også. Dei visste eitt og anna om landet der aust, og hugsa med sorg nyhende frå 1939 og frametter. Gleda var også dess større då dei såg kva som tok til å henda i slutten av 80-åra, og som enda med fridom i 1991.

Så vart det også ei sær gild veke, dagar som mange vil minnst med glede lenge frametter. Eg er så glad for det engasjementet sirdølane la for dagen, og det vart knytta mange gode kontaktar.

Vi prøvde å leggja opp programmet slik at gjestene våre skulle få så breitt bilete som råd av land og folk.

Måndag var vi inviterte av Sira-Kvina Kraftselskap til omvising i Tonstad kraftverk. Det var mektige inntrykk for estarane som snaukt nok hadde høyrte lyden av ein foss, å få innsyn i korleis vasskrafta blir laga om til elektrisitet.

Tysdag var vi til Stavanger. I Stavanger

Aftenblad fekk vi god omvising i ei moderne avis. På Bjergsted, musikk- og kultursenter i Stavanger, fekk estarane med seg gladmeldinga om innsamlinga av instrument frå Rogaland musikkrets til Estland.

Turen opp Hunnedalen via Gloppealsura gav sterke inntrykk av vill fjellnatur. Dagen etter var vi på skitur øvst i Sirdal. Der fekk gjestene m.a. prøva hundekjøring.

Torsdag var det besøk på skulane i Sirdal, og om kvelden vart det arrangert kulturkveld. Denne festen vart ein fulltreffar. "Internytt" for kommunen skriv at det må ha vore ein av dei mest vellykka kulturkveldane nokon gong. Mest 300 menneske møtte fram. (Sirdal har ca. 1700 innbyggjarar.)

Fredag var vi på nok ein bytur. Denne gongen til jubileumsbyen Flekkefjord. Her hadde vi fleire avtalar. Det som gjorde mest inntrykk var å sjå ein fabrikk (ASVO) der arbeidarane er psykisk utviklingshemma. Stor var også estarane si undring på skipsverftet SIMEK. Reaksjonen deira kan eg nok forstå når eg veit kva plass ordet og symbolet SKIP har hos estarane. (Jamfør LENNUK i Kalevipoeg.)

Fredagen var diverre over så altfor fort, og avreisa kunne ikkje utsetjast lenger. Det fall mange tårer då vi skildest, og eg vedkjenner meg kvar ei av dei eg felte. Dei var teikn på nye band som var knytta fastare mellom vener.

Så sa vi eigenleg heller ikkje farvel, men "Vi møtest att."

Sirdal, 12.4.1992. Sven-Egil Testad

OPPEGÅRD VIDEREGÅENDE SKOLE

hadde tur til Estland i oktober i fjor. I skuleavisa "Blekkspruten" fortalde **Torkjell** om reisa han var med på. Her gjengir me nokre av inntrykka:

"Tirsdag 15.10. får vi møte redaktøren i en av de største avisene, og en rekke journalister - alle estiske. Vi får høre om Estlands harde kamp for selvstendighet, om den syngende revolusjonen og om estisk kultur. Vi får vite at Estland arbeider for å få sin egen valuta, og at de skal gå over til markedsøkonomi i nærmeste framtid. (...) De vil bort fra den gamle samfunnsmodellen og ser på den frie markedsøkonomien som eneste utvei. En av journalistene legger også til at omleggingen vil bli svært vanskelig. Han sier at folk er så bundet i det gamle systemet at de aldri vil klare å

omstille seg. Han sier han har mer tro på ungdommen."

"Blekkspruten" nr. 1, 1992 har detaljert program for gjenvissiten fra Viimsi skule utanfor Tallinn i månadsskiftet mars-april. Redaktøren for Kulturnytt besøkte Oppegård vidaregående skole på elevkvelden med estiske gjester 29. mars. Det var fint program og god stemning. Heile opplegget vitna om solid arbeid som lærarane **Ellingsen, Grefsgård** og **Hagli** kan vera stolte av. Den drivande krafta på estisk side var som så mange gonger for **Meedi Neeme**, ho er utrøyteleg i arbeidet for å integrera skulen sin i Norden.

SKI KOMMUNE

kjem ein ikkje utanom når det er snakk om norsk-estiske samband. **Ivar Otto Iversen** har sendt inn eit oversyn over aktiviteten dei siste tre åra. Det er blitt ei liste med 36 punkt - ei spegling av ein enorm aktivitet med konsentrasjon om Viimsi kommune og delvis Harju fylke på nordkysten av Estland.

DEN NYE LEIAREN I KULTURLAGET

Asbjørn Sætre Halvorsen, som i mars vart vald til ny leiar for Norsk-estisk kulturlag, er ein erfaren organisasjonsmann. Her følgjer eit utdrag av merittlista: Han er nestleiar i hovudstyret for Foreninga Norden i Noreg, han sit i organ for vennskapskommunesamarbeid i Norden, er leiar for Oslo/Akershus distriktsorganisasjon av Foreninga Norden. Han har sete 11 år som norsk representant i Nordisk utstillingsråd for vandreutstillinger og 12 år som formann i Folkeakademienes Landsforbund i Norge. Han har hatt mange tillitsverv på kultur- og sosialsektoren, innan organisasjons- og foreningsarbeid. Då han i 1988 slutta i Forsvaret, var han velferdssjef for heile Forsvaret og var øvste fagsjef for kultur- og sosialarbeidarane ved Forsvret sine avdelingar.

Språkspalta

redigert av Trond Trosterud

Språkspalta held fram, denne gang med rettleiing når det gjeld uttale av estiske (og finske) konsonantar. Også her gjeld det at ortografien speglar uttala så direkte at det er meningsfylt å halde eit sidelangt kurs: Les du det som står her grundig, kan du nok til å opptre på estisk og finsk på fjernsyn. Det var reklamen, no over til konsonantane.

Estiske og finske konsonantar blir uttalt som dei blir skrive. Det største problemet er faktisk å unngå å ta med seg uttalleregler frå andre språk, men å våge å tru at ein konsonant faktisk skal uttalas når den eingang står der. Såleis betyr ein *h* etter ein vokal at det skal uttalas *h*, ikkje at vokalen foran er lang, som i tysk. Fi. *lahti* og est. *laht* ('bukst') uttalas i begge tilfelle med kort [a] og med [h].

Den neste generelle regelen gjeld både i finsk og i estisk, og både for vokalar og konsonantar: Dobbelskriving av bokstav betyr at lyden er lang. Dobbelskonsonant betyr altså ikkje at vokalen foran er kort, som i norsk, men at konsonanten er lang. Det finske namnet *Määttä* har m.a.o. både lang [æ:] og lang [t:].

Eit karakteristisk trekk ved både estisk og finsk er at *p, t, k* i framlyd blir uttalt uaspirert, dvs. *utan* den pustelyden som nordmenn kan blåse ut blautkakelys med berre ved å seie *kake* [k^hake]. Vi har *h*-lause *ptk*-lydar på norsk og; det er berre å sette ein *s* foran dei så forsvinn ekstrapusten. Berre prøv, med handflata foran munnen: sei: *kake, skake*. Det er den første *k*-en i *skaka* du treng i estisk og finsk. Sett handflata for munnen og gje deg ikkje før du har den same *t*-en i *Tallinn* og *Turku* som i det norske ordet *stallen*.

Estisk rettskriving har eit par unntak. Først: *b, d, g* blir alltid uttala ustemt, dvs. [p, t, k]. Den estiske byen *Paide* heiter med andre ord [paite]. Dette gjeld og lånord: *buss, gaas, dokk* (buss, gass, skipsverft, dokk) blir uttala [pus:, ka:s, tok:] (NB! hugs: ikkje: [p^hus:, ..]). Dette litt kompliserte systemet har estisk fordi det er tre ulike lengdegradar: *p, t, k* kan vera kort, lang og overlang, og dei tre gradane blir skrive *b, d, g; p, t, k* og *pp, tt, kk*. I og med at vi i norsk ikkje skil mellom korte og lange konsonantar i

det heile tatt kan dette bli i vanskelegaste laget. Men vi kjem meir enn langt nok om vi slår i hop dei to lengste gradene, og uttalar *p, t, k* og *pp, tt, kk* som lange konsonantar: [p:, t:, k:]. Eit lite praktisk eksempel etter all oppramsinga: Når det står *reserveeritud* (reservert) på døra, uttalas det altså [re:ser've:rit:ut].

Til slutt ei opplysning til glede for trønderske og nordnorske lesarar: Estisk kan med rette bli sett på som den trønderske varianten av finsk: språket som i tillegg til å ha alt anna også har apokope og palatalisering. Regelen er: *d, t, n, l, s* blir palatalisert (hainnhoinn i bairn, osb.) foran *i* eller *j*. Stadnamnet *Sindi* blir m.a.o. uttalt med omtrent den same konsonanten som vi finn i trøndersk *itj*. Dessverre for oss utlendingar har estisk palatalisering også der det har stått ein *i, j* eingang, men ikkje står det lenger. Med mindre du kan finsk (der *i*-en ikkje har forsvunne) er det lite du kan gjøra for å vite kva som er kva. Dermed får vi minimale par som *müts/müts*, der den palataliserte varianten betyr 'lue (mössa)' og den ikkje-palataliserte betyr 'smell, støt'.

Til å skrive lånord frå russisk, engelsk og andre språk har estisk og bokstavane *š, ž*, som blir uttala som austnorsk *sjelden* og som engelsk *journalist*. *z* står for stemt *s*.

Det var det viktigaste om estiske og finske konsonantar. Neste gang skal vi sjå på estisk grammatikk og kva den kan fortelje oss om estarar mellom aust og vest, nord og sør.

ESTISKE ADRESSER

Estarane har hatt for vane å skriva adresser omvendt av det me skriv i Noreg der me begynner med oss sjølve, går vidare med grendenamnet/ gatenamnet, deretter følgjer postnummer og poststad, og så til slutt landet. Estarane har sett landet først og slutta med seg sjølve. På grunn av den utanlandske påvirknaden vaklar dei no mellom dei to måtane. Ikkje så reint sjeldan kan ein sjå ein kombinasjon av dei to, og det verkar svært forvirrende.

Me skal vera klår over at i femti år var det etter måten få som trong å oppgi adressa si til bruk for utlendingar. Det var rett og slett forbode! Derfor kan ein stundom sjå litt komiske utslag av iveren etter å bli internasjonal. F.eks. oppgir estarane ofte i adressa at dei bur på "street" så og så i staden for "tänav" som er gate i det heimlege språket. Trass i at

nordmennene også apar etter utlendingane på mange vis, held me likevel framleis på Storgata og døyper henne ikkje om til "Stor Street" eller "Big Street" - så vidt eg veit. Me må oppmuntra estarane til likeins å vera estiske.

På andre sida har det ikkje noko for seg at me i Noreg skal bli så estiske at me i norsk-språkleg samanheng nyttar namnet *Eesti* i staden for det norske namnet *Estland*. Ein konsekvens av det ville jo vera at me skulle gå over til *Deutschland* (for Tyskland), *Español* (for Spania), *Magyar* (for Ungarn) osv. med den grunngevinga at det er rett fordi tyskarar, spanjolar og ungarar sjølve nyttar dei formene. Då skulle det bety at me på vår side overfor alle andre land set fram krav om at dei skal kutta ut *Norway*, *Norwegen*, *Norra* osv. og berre nytta *NORGE* eller *NÖREG*!

Om me derimot kunne greia å skriva og uttala *Tallinn* på rett måte, ville mykje vera vunne. *TALL*-inn med trykk på første staving når me uttalar namnet, og *nn* til slutt når me skriv. Du ropar ut *TALL*- og kviskrar *inn*.

T.F.

SOVJET

tyder som kjent "råd". Det øvste sovjet er ikkje anna enn det øvste rådet. Det er framleis Det øvste sovjet som styrer i Estland, men særleg etter at sjølvstendet vart gjenoppretta i august, kvir me oss for å nytta det namnet som for oss er så nært forbunde med det gamle regimet. Me løysar ofte problemet ved generelt å snakka om "nasjonalforsamlinga" eller "parlamentet". Våren 1989 vart Det øvste sovjet for første gong vald ved nokolunde frie val. Men systemet kravde framleis at fire av dei 103 var representantar for militærvesenet. Slik gjekk det til at heilt fram til i mars 1992 sat det i Estlands nasjonalforsamling fire representantar for okkupanthæren. Då gjorde representantane vedtak om å løysa dei fire frå pliktene.

I Estlands nye grunnlov blir namnet "riigikogu" (dvs. riksforsamling) innført.

T.F.

TOGBILLETTEN

frå Tallinn til Tartu (ca. 180 km) steig 1. mars til 57 rublar. Med buss er det enno dyrare. Trikken i Tallinn kosta i mars 60 kopek. Det vart varsla ny stiging til 2 rublar frå 1. april, men styresmaktene kom inn med subsidiar, for folk maktar ikkje betala slike prisar. Og det er jo nødvendig å koma seg på arbeid, på skulen osv. osv.

PRISSTIGINGA

er ein tilbakevendande rubrikk. Her eit eksempel som me fekk av tidlegare statsminister Edgar Savisaar 12. mars. Estland kjøper tung fyringsolje frå Russland. I desember var prisen per tonn 100 rublar, i januar 700 og i mars 8.500. Sjølv ikkje til denne prisen har russarane særleg lyst til å selja olje for rublar. Kvifor skulle dei det? spurde Savisaar, når dei på seddeltrykkeria sine kan trykkja så mykje rublar som dei berre lystar. Det idelle tidspunktet for innføring av den estiske krona, var i oktober 1991, men på det tidspunktet hadde ikkje dei nye setlane nådd Estland frå trykkeria i utlandet.

Savisaar trudde ikkje at krona ville bli konvertibel med det same. Fordelen med krona var likevel stor ved at Estland kunne regulera sitt eige innanlandske pengesystem.

Utover i april har me elles sett at fleire prisar er sette ned - rett og slett fordi folk ikkje maktar å betala så mykje. Jamvel valutakursane gjekk ned, men det først og fremst fordi det ikkje var nok rubelsetlar til å betala så mykje for dei utanlandske pengane.

NOKRE BØNER

til ymse yrkesgrupper, skreiv Mall Johanson i Rahva Hääl 15. februar i år. Ho bur på Lasnamäe, ein drabantby til Tallinn som har grodd opp etter krigen og der storparten av innbyggjarane er innflytta russarar.

1. bønn - til energieksptane: Ta lærdom av energikrisa. Husværa har vore uuthaldeleg varme. Med 17 grader og jamvel lågare temperaturar er det betre både å sova og å arbeida i heimen.

2. bønn - til byggmeistrane og arkitektane: Lag veggene tette slik at dagslyset berre slepp inn gjennom vindauge. Slutt med glas i ytterdøra, det varer jo ikkje lenge før nokon knuser dei, og snøfennene kan ligga langt innover i

oppgangen.

3. bønn - til dokterane og helsevesenet: Når de blir rådspurde, skal de krevja at kvar leilegheit har minst eitt vindauge som kan opnast for lufting.

4. bønn - til alle journalistar: Vi lever sjølv midt i kvardagen, skriv om noko anna enn den! Gi oss litt håp!

196. Valge karikakar (*Anthemis arvensis*).

MUSIKK OVER GRENSENE

Norske musikkskular er ivrig opptekne av samarbeid og utveksling med Estland.

Age Korneliussen, rektor på Vinje musikkule, vitja landet første gongen i september 1990. No har han vore der mange gonger og samarbeider særleg med Georg Ots-musikkulen i Tallinn og rektor **Leho Muldre**. I mai skal Korneliussen sitja i juryen når unge blåseorkester har tevlingane sine. I august skal han undervisa på kurset i Vigala, så skal han igjen til Georg Ots-skulen i oktober. Sommaren 1993 tek han med seg heile orkesteret frå skulen i Vinje og dreg til Estland på festival.

Ragnhild Rise, rektor på Oppdal musikkule, har sendt materiale om utvekslingsprosjekt. Ho kjem tilbake med rapportar.

2 BØKER OM BALTISK HISTORIE

* John Hiden and Patrick Salmon: *The Baltic Nations and Europe*, Longman 1991. Boka er først og fremst oppteken av baltisk diplomatisk historie, men gir også nyttig konsentrert historie om okkupasjonen og sovjetiseringa liksom også om reformrørslene. * Joseph Rot-schild: *East central Europe between the Two World Wars*, University of Washington Press 1991. Denne boka er ein del av eit 11 band stort verk om historia til det austlege Sentral-Europa.

LITTERATUREN I NY SITUASJON

Forfattarforeininga i Estland må leggja om arbeidet ganske radikalt i tida framover. Likevel valde forfatarane på årsmøtet i april enno ein gong, og med stort fleirtal, **Vladimir Beekmann** som formann. Han er 62 år gammal, har ein stor produksjon bak seg som lyrikar, prosaist og omsetjar. Innimellom skrivinga har han vore aktiv i partiet og var m.a. estisk representant til det øvste sovjet i Moskva.

Takk vere god kjennskap til russisk tenkjemåte, har Beekmann ofte vist seg som dyktig forhandlar. Det er ein eigenskap som det enno kan bli god bruk for - om han f.eks. skal prøva å få russarane til å selja papir så estarane får trykt bøkene sine.

Elles snakkar Beekmann no for tida svært gjerne svensk, og det har han ofte høve til. Han er frå den delen av Estland som hadde svensk busetnad og har m.a. gitt Pippi Langstrømpe estisk språkdrakt.

Forfattarforeininga har 211 medlemmer, av desse er meir enn halvparten i pensjonistalderen og under 30 år er berre tre. Kriteria for opptak er omstridde. Blant medlemmene finn ein omsetjarar, kritikarar og forskarar. På andre sida kan det henda at ein forfattar med opp til sju verk ikkje har fått innpass.

Alle på årsmøtet var urolege for framtida til litteraturen. **Arvo Valton** sakna dei gamle gode manusvaskarane på forlaga. Dei er bortrasjonaliserte og språket forfell.

Det er ingen politisk sensur meir. No er det papirmangel og marknadsøkonomi som avgjer kva som kjem ut og kva som ikkje kjem ut. Når forfattaren får høyra at forlaget avviser

manuskriptet fordi det ikkje får selt ei slik bok, er han i ein ny situasjon og veit ingenting å svara.

Det har oppstått mange små forlag, og forfattaren må springa frå det eine til det andre med produktet sitt. Før var det berre ein stad å levera inn manus. Tidlegare vart bokutgiving styrt av eit organ med førti tilsette som heitte Forlagskomiteen. Alle førti vart sette på gata ein dag, og no er det ein tenestemann i undervisningsdepartementet som tek seg av arbeidet.

Forlaga har store problem å stri med. Papiret er nemnt. Sidan kan ei trykt bok bli liggjande i månadsvis medan forlaget er på jakt etter kartong til permjar. Og til slutt skal det skaffast bensin på ein eller annan måte så bøkene kan kjørast ut til bokhandlane.

Imponerende mange estarar har levd av forfattarskapen sin. For dei fleste går ikkje det lenger. Då er det ei lykke at estiske forfatarar ofte har ei solid utdanning, dei er ingeniørar, legar, agronomar, filologar - no kan dei kanskje livnæra seg med det yrket.

(Denne artikkelen byggjer på skriftstykket av Juhani Salokannel i *Helsingin Sanomat* 30.4.92)

ANNA BOKNYTT

* Kulturbudet **Sirp** melde at første del av romantrilogien *Og bakom synger skogene* av Trygve Gulbransen var utgitt på nytt. Boka kom på norsk 1933 og vart sett om til estisk 1939 av **Agnes Antik** med tittelen *Ja taamal laulavad metsad*. Denne omsetjinga er no gjenomgått av **Arnold Ravel**, og **Elvi Lumet** har skrive etterord. Forlaget er Eesti Raamat.

OLAV TRYGGVASON - I SIRDAL OG I ESTLAND

I Sirdalsvatnet finst det berre ein holme, kalla holmen. Han har ei spennande soge knytta til seg.

Då Trygve Olavsson var fallen, flykta dronning Astrid til far sin, Eirik Bjodaskalle, på Obrestad på Jæren. Ho bar då Trygve sitt barn. Tida hennar kom, ho løynde seg på ein holme. Der fødte ho ein gut. Dei auste vatn på han, og kalla han Olav etter farfaren. Astrid kom så til far sin på Jæren, men gunnhildssønene var etter henne, og ho laut og ho laut flykta att. Ho slapp unna ved å løynd seg

på ein holme. Om det var same holmen som ho fødte på, veit eg ikkje, men det er svært truleg at ho eingong var på Holmen i Sirdalsvatnet.

Eg skal ikkje gå inn i noka stor utgreiing, men berre nemna at sagnet om dette veit vi var til lenge før nokon i desse traktene hadde lese Snorre. Det mest handfaste prøvet fekk vi likevel i 1944. Då dei grov ei grøft på Øksendal (garden nærast Holmen), fann dei to store gullringar som av mange blir knytta til dronning Astrid. Ringane finst no på Oldsaks-samlinga i Oslo.

Mor og son slapp unna forfylgjarane, og kom seg til Sverige. Ei tid etter reiste dei for å vitja Olavs morbror, Sigurd Eiriksson i Gardarrike.

I Austersjøen kom dei ut for estiske vikingar, og Olav og Astrid vart skilde. Olav vart seld for ei kufte til ein estisk bonde som heitte Reas, Kona heitte Rekon, og son deira Rekone. Olav var 6 år i Estland, og han hadde det godt, og bonden heldt mykje av han, seier Snorre.

Då vi køyrde mellom Haughom og Tonstad i mars saman med lærarar frå Tallinn, og såg Holmen, fortalde eg saga. Lærarane vart svært interesserte, og kan henda kunne nokon av dei vera med på å leita fram minne om Reas, Rekon og Rekone, om minna finst.

Sirdal, april 1992. Sven-Egil Testad

OLAVSKYRKJA PÅ ORMSØY

På Ormsøy (estisk Vormsi) finst det ei Olavskyrkje. Denne er vel truleg knytta til Olav den Heilage. Er det nokon av lesarane som kan gi opplysningar om denne kyrkja? spør Sven-Egil Testad.

Denne kyrkja var kort nemnd i ei utsending til medlemmene (august 1990) i samband med at ho til olsok det året vart innvigd på nytt. Ho skal vera frå år 1219. Før den sovjetiske okkupasjonen vart ho nytta av svenskar, som tidlegare utgjorde ein stor del av folkesetnaden på øyane utanfor den estiske vestkysten, og no er ho delvis restaurert med pengar frå Sverige. Pengar til orgel vart innsamla av finlands-svenskane.

Dette var det redaksjonen kunne seia på ståande fot. Heilt sikkert er det lesarar som kan gi Testad og oss andre mykje meir informasjon. Lat oss høyra frå dykk!

KJENNER DU BAERS LOV?

I leksikonet står det forklart kva det er: "På grunn av jordens rotasjon vil elver på den nordlige halvkule grave mest langs høyre bredd, som blir bratt.... På den sørlige halvkule graver elvene seg til venstre." Det står meir også; me får vita at **Karl Ernst von Baer** som oppdaga dette, var frå Estland. Men det burde ha stått mykje meir, for Baer var ein stor vitskapsmann. Mellom anna var han ein banebrytar innan embryologien. 28. februar var det 200 år sidan han vart fødd på godset Piibe i Järvamaa. Han døyde 28.10.1876 i Tartu. Baer er ein av dei kjende personane som pryder dei nye estiske kronesetlane som skal koma.

KURS I ESTISK

i regi av Folkeuniversitetet på Ski vart ein suksess. **Tiiu Vilu** sette i gang med 25 deltakarar i to grupper, og iveren var så stor at det var grunnlag for ei vidarekomen gruppe etterpå. Ho har alt gjort avtaler om å halda kurs fleire stader til hausten.

Kurs i estisk andre stader fekk ikkje like stor oppslutning, men det blir meldt om mange lykkelege deltakarar som no slår om seg med små estiske replikkar både her og der i det vidstrekte landet vårt.

Dersom lesarane meiner det er nok deltakarar der dei bur, kan dei venda seg til Kulturlaget og forhøyra seg om utveg til lærar.

ESTISK ORDBOK

No får også arbeidet med norsk-estisk-norsk ordbok større fart. Det er to ting som er viktige i samband med den, og dei er litt vanskelege å kombinera. Ordboka må halda kvalitetsmål, noko som krev innsikt i leksikografi, og ho bør koma raskt. Arbeidet blir sjølv sagt gjort som eit samarbeid. For at det i redaksjonen skal vera god nok kunnskap i begge dei impliserte språka, må dei vera representerte som mormål.

Problema med finansieringa er den alvorlegaste hindringa for rask utgiving. Du som les dette, kan du gjera noko for å få prosjektet i land? Redaktøren for Kulturnytt kan skaffa fleire opplysningar.

Klypp av og send inn

Til Norsk-estisk kulturlag, Harbitzalléen 24, 0275 Oslo
Postgiro 0823 0985414.

Eg veit at Norsk-estisk kulturlag arbeider for å spreia kjennskap til estisk språk, kultur og andre tilhøve, og for å styrkja vennskapen og byggja opp allsidige kontaktar mellom det norske og det estiske folket. Eg er klår over at det er eit lag som ikkje lovar medlemmene personlege fordelar, men som tvert om vil ha medlemmer som er villige til å yta noko til beste for laget og dei sakene laget arbeider for. Eg melder meg som støttemedlem / som aktiv medlem —, og betaler medlemspengane (kr 100 for 1992). Ut frå dei opplysningane eg gjev om meg sjølv, kan laget kanskje finna eit felt der eg også kan medverka på andre måtar.

Eg er fødd år 19..... Utdanning: .....
Yrkeserfaring: .....
Interesser, hobbyar: .....
Namn: ..... Yrkestittel: .....
Adresse: .....
Telefon: .....
Dato: ..... Underskrift: .....

180. Vösakannike (*Viola riviniana*).

FOLKEUNIVERSITETET

er kanskje den viktigaste partnaren for Kulturlaget når det gjeld å få til kurs i estisk. Derfor var det gledeleg å sjå at det er så oppriktig interesse frå den kanten. Etter initiativ frå generalsekretær **Kåre Hoel** gjorde ei gruppe på 15 rektorar frå ulike delar av landet og personar frå sentraladministrasjonen i Oslo ein dagstur over frå Helsingfors til Tallinn 3. april. Saman med dei var Turid Farbrege frå styret i NEK, og på turen vart det m.a. drøfta framtidig samarbeid.

"MØTE MED BALTIKUM"

Folkeopplysningsmannen **Per Bygnes** fornekter seg ikkje. No har snart kvar grend i vestlandsfjordane fått vitjing av han og kona, **Gunvor Bygnes**, som viser lysbilete frå reisa si i fjor sommar og les dikt frå dei baltiske landa. Dei begynte i november, og fram til slutten av mars hadde dei vore følgjande stader: på Karistova i Stryn, på Lavik Fjordpensjonat, på øya Losna (der 8 av 13 fastbuande møtte), på Lavik Fjordpensjonat igjen, på Skei hotell i Jølster, i Skor grendehus i Hyllestad, på Vindfjellstunet i Vestfold og på Fosheim Skysstasjon i Vestre Slidre. Alle arrangementa var i lag med dei lokale folkeakademia.

NORDEN OCH BALTIKUM

i eit forandra Europa er emne for eit nytt studieopplegg på Skeppsholmens folkhögskola i Stockholm. 2-3 veker av skuleåret blir lagde til Estland. Programmet ser i det heile spennande ut, så me rår interesserte til å skaffa seg fleire opplysningar. Telefonnummeret er (095 46 8-) 679 53 85.

UNIVERSITETET I TARTU

blir internasjonalt. I vårsemesteret 1992 er det nesten 30 utanlandsstudentar. Flest er det naturleg nok frå Finland, elles kan ein nemna India, Kina, Sverige, England, Kanada og Tyskland. Visstnok ingen norske enno.

Derimot er den norske lektoren, **Oddvar Støme**, i full sving med å undervisa 45 lærervillige estarar (13 av dei har fått plass på sommarkurs i Trondheim.) Blant kollegaene til Støme er det to finnar og elles utanlandske lærarar i følgjande emne: fransk, litauisk, svensk språk og litteratur, svensk språk og historie, dansk, tysk, engelsk og moderne kinesisk! (Universitas Tartuens 14.2.92)

PROMINENT BESØK FRA TARTU

I tidsrommet 6.-9. april hadde Universitetet i Oslo besøk av rektor **Jüri Kärner** og prorektor **Vello Peedimaa** med fruer fra Tartu universitet. Oppholdet i Oslo var en gjensittig forlagsmedlem og rektor **Lønning** og studiedirektør **Holtermanns** besøk i Tartu en tid før, der som kjent en intensjonsavtale mellom de to universiteter ble inngått. Under det hektiske besøket ble det hverken for rektor eller prorektor tid til å se noen av Oslos severdigheter (mens fruene ihvertfall fikk med seg Vikingskipsmuseet). Tiden gikk i sin helhet med til møter; først på Universitetsbiblioteket, der gjestene ble mottatt avlagsmedlem og overbibliotekar **Jan Erik Røed**. Videre førte delegasjonen samtaler med representanter for universitetets sentrale administrasjon, samt møtte talsmenn for Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet, Det samfunnsvitenskapelige og Det historisk-filosofiske. Sistnevnte var representert ved prodekana **Cathrine Fabricius Hansen** samt ytterligere ved de tre

lagsmedlemmer **Tuula Eskeland**, **Jan Ivar Bjørnflaten** og undertegnede **Terje Mathiassen** - alle fra institutt for østeuropeiske og orientalske studier.

I en kulinarisk tiltalende atmosfære og under åtte par øyne drøftet man ulike aktuelle spørsmål. Sett med mitt fakultets øyne bør neste fase bli inngåelse av en avtale mellom Det historisk-filosofiske fakultetet i Oslo og tilsvarende nivå i Tartu. Slik fakultet-til-fakultet-avtale er allerede etablert mellom HF, Oslo og søsterfakultetene i Riga og Vilnius. Det var imidlertid hverken tid eller mulighet for under rektor- og prorektorbesøket (bl.a. fordi rektor er biolog, prorektor økonom) å nærme seg en slik spesialavtale, men visitten var likevel nyttig - og hyggelig, også for oss humanister.

Terje Mathiassen

FIRST BALTIC CONGRESS OF CLINICAL CHEMISTRY

ble arrangert i Tartu 3.-6. februar med ca. 80 deltakere - hvorav 14 fra Norden og meg selv (red. anm.: dvs **Knut Eldjarn**, president i Den Norske Lægeforening,) som eneste norske deltaker. De 14 sto for hoveddelen av programmet under ledelse av professor Anders Kalner fra Sverige. Selv holdt jeg foredrag om "Kvalitetskontroll i laboratoriemedisin" og hadde med engelsk materiale og litteratur på engelsk. Samarbeidet fortsetter også innen dette fagfelt mellom Norge/Norden og Baltikum.

For meg var det interessant å komme tilbake til Tartu som jeg besøkte i 1972 sammen med andre representanter for Unge Venstre.

Knut Eldjarn

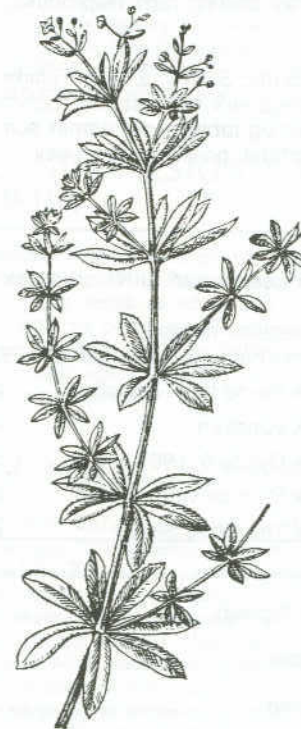
ESTONIAN AIR

innleide flygingane sine 1. desember. Det er eit statleg estisk luftsekskap som har overteke den estiske delen av Aeroflot. Det vil seia at dei flyg til Helsingfors, Stockholm, Frankfurt, og Budapest og København. Estonian Air hadde 1. desember 11 Tupolev-fly og vona å få fem til. Dessutan hadde dei fire Jakolev-fly og nokre propellfly til innanlandstrafikk. Dei fleste flygarane er russarar, for utdanninga var i Russland og gjekk for seg på russisk.

PRAKTISKE PROBLEM

I førre nummer var det nemnt at danskane sende hjelp i form av sukker til Estland. Rahva Hääl fortalde 15. februar om mange problem i samband med fordelinga. Danskane leverte ein stor del av sukkeret i femtakilos sekker, men det skulle delast ut med eit kilo til kvar mottakar. I eit papirfattig samfunn var det ikkje lett å få til slike porsjonar. Korleis ville du ha løyst problemet? Skulle danskane ettersenda nokre tonn passelege posar? Eller skulle ein krevja at dei som hadde rett til å få sukker, skulle møta opp med eigen pose? Skulle ein lagra sukkeret til dess Estland kan produsera nok posar til slike behov?

I eit par månader hadde estiske aviser stadig historier å fortelja om det danske sukkeret. om utdelinga, om kven som fekk og kven som ikkje fekk osv. Det var tydeleg at sukkeret på godt og vondt var viktig for ein ganske stor del av folket.

85. Roomav madar (*Galium aparine*).

VIL DU VÆRE ORIENTERT?

Da anbefaler vi et abonnement på **Norsk-estisk kulturnytt**. Tidsskriftet kommer ut med ca. fem nummer per år. Prisen for 1992 er kr 100.

Andre tilbud, som også kan bli en fin presang til dine venner:

Same hav i oss alle, dikt av Jaan Kaplinski, gjendiktet av Turid Farbregd. 183 s. Gyldendal, 1988. Belønnet med Bastianprisen.

kr 100,-

Varulven og andre estlandske eventyr, innbundet, 112 s. Norsk Barneblads Forlag, 1982. Illustrert av Vive Tolli.

kr 30,-

Dyade nr. 6, 1987. Temahefte om Estland og estisk kultur. 72 s.

kr 30,-

Barn av vind og vatn. Reproduksjoner av Kaljo Põllu, tekster av Jaan Kaplinski. 44 s.

kr 50,-

The Baltic States, 270 s. Tallinn 1991. Et oversiktlig og godt dokumentert moderne oppslagsverk om Estland, Latvia og Litauen. Det inneholder blant annet oversiktsartikler og tabeller om emner som om språk, kultur, religion, historie, befolkning, sosiale forhold, politisk system osv

kr 200,-

>8--

Send bestillingen til Norsk-estisk kulturlag, Harbitzalléen 24, 0275 Oslo.

Jeg bestiller herved:

Abonnement på Kulturnytt for 1992 kr 100,-

.....stk *Same hav i oss alle* à kr 100 tils. kr .....

.....stk *Varulven* à kr 30 tils. kr .....

.....stk *Dyade* 6, 1987 à kr 30 tils. kr .....

.....stk *Barn av vind og vatn* à kr 50 tils. kr .....

.....stk *The Baltic States* à kr 200 tils. kr .....

Totalt kr

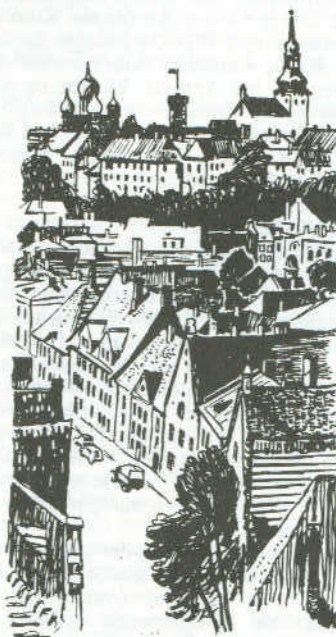
+ porto

Navn (tydelig) .....

Adresse .....

Poststed .....

Dato og underskrift: .....

TRUSSAMFUNN I ESTLAND

Den største kyrkjeorganisasjonen i Estland er **Eesti Evangeelne Luterlik Kirik** med 162 kyrkjelydar. Organisasjonen er for tida plaga av indre splitting med politiske årsaker.

Dei siste åra har **baptistane** hatt stor framgang og tel 93 kyrkjelydar over heile landet. Baptistane er for ein stor del unge, mange av dei er musikarar. Det er også populært å driva med idrett.

Den **apostolisk-ortodokse** kyrkja har 77 kyrkjelydar, **metodistane** 20, **adventistane** 19, **pinseveennene** 11, den **romersk-katolske** kyrkja 4.

Desse sju tradisjonelle kyrkjesamfunna dannar Estlands kyrkeråd (Eesti Kirikute Nõukogu). Dette rådet er danna som motvekt til det tidlegare Kristeleg Forbund som blei splitta i to: Kristeleg Samband som ikkje driv politikk, og Det kristeleg-demokratiske forbundet som arbeider som politisk parti.

Utanom dei sju som er nemnde ovanfor, er det registrert 12 andre religiøse samfunn i Estland, og fleire står i kø for å bli registrerte.

Saker som har med kyrkje og religion å gjera og med forholdet deira til staten, høyrer inn under kulturdepartementet. Leiar for avdelinga er **Andra Veidemann**.

I fjor vart det utarbeidd mange gode lovforslag i saker som er viktige for kyrkja, men dei nådde ikkje lenger enn til regjeringskommisjonen, mellom anna fordi det i riksstyret ikkje var folk med kompetanse eller interesse nok til å fordjupa seg i kyrkjelege tilhøve. Slik er Estland framleis utan kyrkjelov.

(Kjelde: *Postimees* 13.4.92)

FRIMERKE FORTEL ESTLANDS HISTORIE

Då folk i februar sprang til postkontoret på Ljan stasjon for å sikra seg førstegangstempel på dei nye frimerka med kongeparet, fekk dei også med seg frimerkeutstillinga til **Christoffer Kahrs**. Han er ivrig filatelist og har gått inn for å byggja opp ei samling som samtidig er ei gjennomgåing av estisk historie. Nordstrand - Østre Aker Blad hadde omtale av utstillinga 26.2. og Kahrs var avbildad med estisk flagg framfor klenodia sine.

ESTLANDS-AKSJON PÅ VINDERN

"Akersposten" fortalde 27. mars om aksjonen til Vindern skole i Oslo. Barna reiser penger for å finansiera besøk av venner frå Tallinn som er venta på besøk til 17. mai. Fleire kunstnarar, mellom dei **Per Palle Storm**, støtta aksjonen ved å gi bilete som kunne seljast til inntekt for saka.

HOLMENKOLLUKA 1992

Holmenkollen skifestival feiret hundre år denne sesongen. Vår student ved Universitetet i Oslo, **Ahti Tomingas**, var attaché for Estlands landslag: **Ago Markvardt**, **Tiit Tamm**, **Hain Kinks**, **Jaanus Teppan**, **Urmars välbe** og **Andrus Veerpalu**. Kombinertløperen Markvardt fikk 10.-plass, mens Teppan og Välbe gjorde det meget bra på femmila som på grunn av snømangel var flyttet til Gåsbo i Vang. Kulturlaget stod for innkvarteringen av skigutta 9.-16. mars.

Under oppholdet på Hamar deltok gutta på

Europabevegelsens baltisk-norske kulturaften. Folkehøgskoleelev **Erik Tomberg** leste estiske dikt og kåserte om Estland. Gutta deltok også på Hamar Rotaryklubbs møte den 12. mars der de svarte på spørsmål om Estland. Den 2. april holdt Ahti Tomingas foredrag i den samme klubben.

P. M. Tvensberg

LITT IDRETTSHISTORIKK

Den kjende Baltikum-forkjemparen Terje Baalsrud skreiv hausten 1991 ein liten artikkel for Readyavisen der han gav eit oversyn over tidlegare baltisk innsats. Med løyve frå Baalsrud trykkjer me artikkelen nedanfor, her forkorta med konsentrasjon om idretten. Oversikten er ikkje fullstendig - som eit stikkord kan me f.eks. peika på **Georg Lurich** som ikkje blir omtalt, og lesarar med interessante tilleggssopplysningar blir bedne om å skriva til redaksjonen.

Idretten er ett av de områder hvor de tre folk har gjort seg særlig gjeldende, langt mer enn deres beskjedne antall skulle tilsi, ca. to-tre millioner. Det er også sannsynlig at idretts-samarbeidet mellom Norge, eller gjerne Norden, og de baltiske land, særlig Estland og Latvia, kan bli omfattende. Høstens landskamper i håndball mellom Estland og Norge, Latvia og Norge er antakelig bare en innledning; vi vant begge, men skal aldeles ikke regne med at det blir bare seire i de kommende år. Akkurat nå kan forøvrig både Estland og Latvia paradoksalt nok regne begge nederlag som seire, poenget var mer enn noensinne det å "delta fremfor absolutt å vinne". Deltagelsen ga nemlig et nytt bidrag til den internasjonale anerkjennelse, en manifestasjon av at nå trer de "nye, gamle" eller "gamle, nye" stater igjen inn på arenaen. Det markerer en bred og alminnelig godkjennelse av det høytidlige begrep "suvereniteten". Etter en lang og dramatisk utvikling helt siden 1985-86, er det ikke lenger tilbake enn til 20. august at Estland (og de to andre land) proklamerte sin hele og fulle selvstendighet.

La oss nå ikke plagiere "feilene" og stryke over de utvilsomme triumfer som de tre land har oppnådd på idrettens område. De var store alt før forrige frihetsperiode. I 1916 sto faktisk estlendere med 16 rekorder innen tsarens mektige Russland.

De selvstendige nye stater gjorde seg raskt merkbare på kanskje de mest krevende felt i idretten. I maraton tok estlenderen **Jüri**

Lõssmann sølvmedaljen i den første etterkrigsolympiade i Antwerpen i 1920. I 10-kamp hadde samme nasjons **Alexander Klumberg** verdensrekorden 1920-24 i Helge Løvlands stolte øvelse. I kulestøt (som har vært estisk paradegren) ble **Arnold Viiding** og **Aleksander Kreek** europamestere 1934 og 1938, men en **Kristjan Palusaloo** tok gullet i Berlin 1936 - og det både i gresk-romersk bryting og i fribryting. Det er den eneste gang noe slikt er inntruffet i de olympiske leker hittil.

Latvia ble europamester i basketball i 1935 og har alt nå tatt opp tradisjonene her. Men den latvier som vel er mest kjent i Norge, er skøyteøperen **Alfonss Berzins**, som ble europamester i Riga i 1939 og som tok sølvmedaljen i verdensmesterskapet i Helsinki for så å bli nr. 1 i de såkalte Oslo-lekene samme år. Det ble såvidt vites hans siste innsats på skøytebanen. Han ble - som tallrike andre som hadde utmerket seg - deportert til Sovjet under den første okkupasjon. Jeg har ikke klart å få rede på hans skjebne. Kanskje er et minneløp (som for Wassenius) til europamesterens og Latvias ære, en idé.

Andre baltere har hevdet seg enda mer - skjønt ikke alltid under sine nasjonale flagg. **Ants Antson** (i norsk oversettelse Hans Hansen) ble europamester i 1964, men figurerte som "russer". (Det kunne svare til at en nordmann ble mester i 1942 med Terboven-flagget på seiersmasten.) Samme år tok Antson gull på 1500 m i de olympiske leker i Innsbruck, satte verdensrekord på 3000 m med 4.27,3 og ble i Norge tildelt Oscar-statuetten. **Hanno Selja** tok sølv i moderne femkamp i Roma 1960. Ellers er svømming, kappgang og skyting de øvelser hvor de baltiske deltagere har triumfer: J. Dalins fra Latvia tok sølv i 50 km kappgang i Los Angeles i 1932. Janis Konrads tok gull på 1500 m svømming i Roma 1960.

Som skyttere har balterne tatt nesten hva som helst... Men i fotball har vi norske nordmenn fra Norge slått Estland i 1934 og 1938, med 1-0 og 3-0. Vi er gode!

Terje Baalsrud

ANDRE IDRETTS-MELDINGAR

* Symjaren **Indrek Sei** vart den første til å vinna ei internasjonal medalje for Estland etter gjeninnføringa av sjølvstendet. Han tok bronse på 100 m medley i europamesterskapen som vart halden i Tyskland i desember.

* I kvalifiseringa for verdsmeisterskapen i fotball i USA 1994 har Estland kome i same gruppe som Italia, Skottland, Portugal, Sveits og Malta. Dei to beste laga går vidare.

* Ein sportsentusiast blant lesarane hevdar at det var ei grov forsømming ikkje å nemna Fredrikstad Cup som gjekk for seg sommaren 1991. Det er med andre ord fjorgammal snø, men lat gå: Frå Valga i Estland kom det to busslass med tre lag: menn, juniorar og gutar. Alle dei estiske laga nådde medaljeplass, og det var ikkje dårleg når handballandret Noreg sjølv deltok med over 200 lag og fekk ein fjerdeplass som beste plassering - sjølv sagt i kvinneklassa.

* Alle dei baltiske landa var med i dei olympiske leikane i Albertville. Estarane hadde størst håp til **Allar Levandi** som for fire år sidan tok bronsemedalje i kombinert i Calgary. Denne gongen kom han på ein fin sjetteplass i tevlinga. Ellers kan estarane vera stolte av ein niandeplass i kombinert lagteveling og ein tiandeplass på skistafetten for menn.

På kulturprogrammet i Albertville var det innlagt ei tevling i snøskulptur. Der kom estarane på ein heiderleg fjerdeplass med skulpturen "Den olympiske sola går opp". Arbeidet symboliserte Estlands gjenforening med den olympiske familien. Det var utført av **Jaan Soans, Tõnu Maarand, Lembit Palm** og **Heki Kongi**.

* I Nadderudhallen i Bærum vart det 7.-10. mai arrangert open nordisk meisterskap i korgball for menn. I tillegg til dei vanlege fem nordiske stilte dei tre baltiske landa opp. Dei gjorde det skarpt i nasjonalsporten sin og stakk av garde med dei tre første plassane: 1. Latvia 2. Litauen 3. Estland. Noreg var høfleg vertskap og tok ein fin åttandeplass.

STIPEND FRÅ NAVF ...

... PÅ DET NORDISKE BALTIKUM-PROGRAMMET

(Søknadsfrist 1.10.91)

* Mare Kukk 4 mnd Norsk utanriksk. inst., Oslo

* Clyde Koull 3 mnd Fredsforskningsinst.,

Oslo

* Matti Laan 4 mndr Inst. for fysikk, NTH, Trondheim

* Virve Sarapik 3 mnd Inst. for arkeologi, Univ. i Oslo

* Jaanus Paal 1,5 mnd Norsk inst for naturforsk. Trondheim

Eller fekk Univ. i Oslo støtte til studieplassar for 3 baltarar på hovudfagskurs i statsvitenskap hausten 1992 og likeins 3 studieplassar for baltarar på sommarkurs i jus.

...OG NORSK BALTIKUM-PROGRAM

* Eero Loone 2 veker Slav.balt inst., Univ. i Oslo

* Ene Mägi 1 mnd, Statens sp.lærarhøgskule, Oslo

* Sigrid Kangur 4 mnd, Nordisk inst., Univ. i Bergen

* Kersti Kihno 3 mnd, Botanisk inst., Univ. i Bergen

* Kadi Riisma 1 mnd, LOS-sentret, Univ. i Bergen

* Mikhail Matskin 3 mnd, Inst. for datafag, Univ. i Tr.heim

* Andres Lehtmetts 1 mnd, Trøndelag psyk.sjukehus

* Mati Rahu 1 veke, Geografisk inst. Univ. i Tr.heim

* Anu Narusk 2 veker, Inst. for samf.fag, Univ i Tr.heim

STIPEND TIL DEN INTERNASJONALE SOMMARSKOLEN I OSLO

Følgjande åtte er tildelt stipend frå Universitetet i Oslo for seks veker kvar:

* Kristjan Hänni, økonomisk politikk og off. forvaltning.

* Kadri Kallikorm, nybyrjarkurs i norsk, norsk historie.

* Tiia Kangert, nybyrjarkurs i norsk, norsk historie.

* Piret Part, internasjonale forhold og utanrikspolitikk.

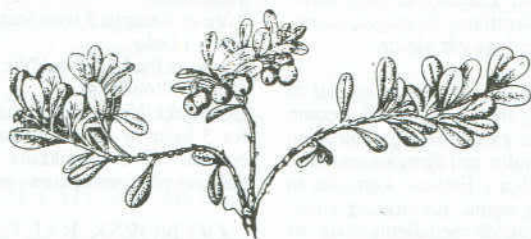
* Raivo Ruusalepp, internasjonale forhold og utanrikspolitikk.

* Ülle Sillasoo, nybyrjarkurs i norsk, norsk historie.

* Ilmar Tamm, økonomisk politikk og off. forvaltning.

* Sirje Trei, nybyrjarkurs i norsk, norsk historie.

306. Leesikas (*Arctostaphylos uva-ursi*).

ADRESSELISTA

har ein del rettingar, særleg i den estiske delen! Alle telefon- og faksnummer til Estland byrjar med 095-7-014-. (Tilsvarande til Latvia 095-7-013- og til Litauen 095-7-012-). Til dette kjem så innanlands retningsnummer (eks. Tallinn 2, Tartu 34, Haapsalu 47, Kuressaare 45, Narva 35, Paide 38, Pärnu 44, Rakvere 32, Rapla 48, Viljandi 43, Võru 41, osv. osv.) Kulturlaget tek ikkje ansvar for eventuelle feil eller forandringar.

ADRESSER I ESTLAND:

Kgl. Norske Ambassade   Ambassadør: Brit Løyseth
Pärnu mnt 8   Ambassadesekr.: Svein Tobiassen
EE 0001 Tallinn   Tlf. 44 16 80, 44 80 14

Nordisk ministerråds informasjonskontor
(Põhjamaade ministritenõukogu infobüroo)
Tolli tänav 3, 200001 Tallinn
Tlf.: 60 12 38, mobiltlf. 949 354 124
Faks: 44 11 13
Leiar: Leo Salonen, sekr.: Eha Vain
NMT +358-49-207 350

Eesti Instituut   Tlf.: 44 35 55
Sakala 3   Faks: 69 18 77
EE 0001 Tallinn   Leiar: Mart Siilmann

Eesti-Norra Selts   Leiar: Jaak Kangilaski, sekr.: Eha Vain
adr. og tlf. som for Nordisk ministerråds inf.ktr.

Põhjala-ühing   Leiar: Sven Lindström, sekr. Merle Erm
adr. og tlf. som for Nordisk ministerråds inf.ktr.

Eesti Saami Ühendus   Leiar: Mikk Sarv
Lõuna 5 - 20   Tlf. (095-7-014-48-) 55 769
203500 Rapla

ANDRE ADRESSER:

Norsk-estisk studiehjelp   postgiro 0824-0295629
Postboks 91 Ljan
1113 Oslo

Estlandsforeninga i Rogaland   Tlf.: 04 - 57 57 55
v/ Willy Jensen
Gauselvågen 52, 4032 Gausel

Baltikumkomiteen   Leiar: Triinu Wiiburg
v/ Studentutvalget AVH   Tlf. og faks: 07 - 59 67 42
Universitetet i Trondheim   Kontortid onsd og torsd kl 13 - 14
7055 Dragvoll

Den Norske Helsingforskomiteén   Tlf.: 02 - 57 00 70
Boks 8261 Hammersborg   Faks: 02 - 57 00 88
0129 Oslo

Kulturlaget Norge-Latvija, adr. som for Foreininga Norden, sjå nedanfor

Foreininga Norden   Tlf.: 02 - 50 69 00
Harbitzalléen 24   Faks: 02 - 73 17 63
0275 Oslo   Generalsekr. Harald Løvaas

Tuglas-seura   Tlf.: (095-358-0-) 66 96 17
Mariégatan 8 B   Faks: (095-358-0-) 66 96 15
SF - 00170 Helsingfors   Leiar: Eva Lille

Estlands Ambassade   Ambassadør: Arvo-Jürgen Alas
H.C. Andersens Boulevard 38   Tlf.: (095-45-33) 933462 el. 151862
DK - 1553 København V   Faks: (095-45-33) 91 30 99

Estlands konsulat   Honorær konsul: Arve Røys Stranden
St. Olavsgate 27   Tlf.: 02 - 58 16 10, 94 20 22
0166 Oslo   Tlf. konsulen privat: 12 48 82

Estlands Ambassade   Ambassadør: Margus Laidre
Storgatan 38   Tlf. (095-46-8-) 665 65 50
S - 11 455 Stockholm   Faks (095-46-8-) 662 99 80

Baltiska Institutet   Person: Ivo Illiste
Virebergsvägen 18   Tlf. (095-46-8-) 730 0706 el. 730 0708
S - 171 40 Solna   Faks (095-46-8-) 730 0709

LEDIGE STILLING

Krækturlesar får plaas. Intransant arbei i stimlerande miljø.

Regelmssig arbeidstid: 4-6 gonger for året i stille nattetimar. Lønnstilhøve: Skattefri godtgjering i form av gratis abonnement. Tilsetjing med prøvetid på to nummer. Opp4rykk etter fem år til korrekurlesar i sær klasse.

Søknader med rettkjende avskrifter av attestar og vitnemål kan sendast til NEK (Norsk-estisk kulturlag). Søknadsfrist: Åtteårsdagen for skipinga av NEK (26.6.1992) Nærare opplysningar om kollegaene - kjønn, alder osv. - kan ein også få beinveges frå redaksjonen.

REDAKSJONEN

takkur alle som har sendt materiale. Utan oppslutning frå lesarane ville det vore uråd å gi ut eit så godt tidsskrift. Av plassomsyn tek me oss rett til å forkorta innlegg. Dersom ein oppgir kjelde, kan ein fritt kopiera frå Kulturnytt.

NORSK-ESTISK KULTURLAG

Harbitzalléen 24, 0275 Oslo.

Administrasjon: Mariann Wiese Wettre.

Tlf. 02 - 50 69 00, faks 02 - 73 17 63.

Postgiro 0823 0985414.

Adresser til styret (valde på årsmøtet 30. mars 1992):

Leiar:	Asbjørn Sætre Halvorsen	tlf. 02 - 13 31 90
	Kolsåsstien 6, 1352 Kolsås	
Nestleiar:	Per Martin Tvengsberg	tlf. 065 - 23 468
	Østre Disen, 2300 Hamar	
Skrivar:	Turid Farbregd	tlf. +358-0- 477 1 488
	Granvägen 14 A 36	faks +358-0- 191 25 06
	SF - 00270 Helsingfors, FINLAND	
Kasserar:	Hans Peter Solheim	tlf. 066 - 45 558
	2256 Grue Finnskog	
Styremedlem:	Enel Melberg	tlf. 02 - 44 48 98
	President Harbitzgt 19, 0259 Oslo	
Varamedlem:	Finn Kilde Evensen	tlf. 065 - 32 500
	Boks 194, 2301 Hamar	
Varamedlem:	Lars Hoff	tlf. 02 - 57 08 61
	Jens Bjelkesgt 62 A, 0652 Oslo	
Spesialmedarb.:	Christoffer Kahrs	tlf. 02 - 28 61 39
	Solveien 135, 1169 Oslo	